Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ээшинэй 1921 оной ...брийн 21-нэз гарана | № 267 (14287) | 1973 оной ноябриин 14, среда | Сэн 2 мүнгэн

Л. И. БРЕЖНЕВ УКРАИНЫН ССР-эй ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДТЭЙ УУЛЗАБА

Киевтэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Украинын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэй, гэшүүндэ кандидатай ноябриин 11-дэ уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушевский, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Украинын партийна организацинуудай хэһэн хүдэлмэри тухай, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй арадай ажахын түсэбүүдые, социалис уялганuудые республикын ажалшадай дүүргэжэ байһан тухай элидхэбэ.

Промышленность ба хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэ республикын ажалшадай туйлаһан горитой амжалтануудые, оронoй экономикодо ехэ хубита нэмэри оруулжа байһыень нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээд, 1 миллиардһаа үлүү пүүд ороохо таряа гүрэнэй амбаарта хааһан Украинын таряашадай амжалтануудые үндэрөөр сэгнээ.

Олониитын политическэ, ажалай эдэбхи үүсхэл улам бадаргахын тула республикын партийна организацинуудай бэелүүлхэ гол шухала зорилгонууд тухайда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь тогтон хэлээд, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев уулзалгада хабаадаһан байна.

(ТАСС).

Л. И. Брежневэй Индидэ ошохо тухай

Урда тээнь хэлсэгдэһэнэй үндэһөөр, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев хани ёһоной албанай хэрэгээр байгша оной ноябриин 26-һаа 30 болотор Индидэ байха

ХАНИ ЁҺОНОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

...ПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. ...жнев ноябриин 12-то ...Ю-гэй Президентын, ...лавиин Коммунистнүүдэй Союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Тито ба тэрэнэй хани нүхэрэй хүндэлэлдэ Мариинскэ ордон соо обед үгэбэ.

Обед дээрэ нүхэд Л. И. Брежнев, Иосип Броз Титотэй тэдэнииe үдэшэжэ ябаһан тушаалта нюурнууд, Украинын ССР-эй партийна, гүрэнэй ажал ябуулагшад байлсаа.

Обедэй үедэ нүхэд Л. И. Брежнев, Иосип Броз Тито үгэ хэлээ.

Обед хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

...ндэтэ нүхэр Тито!
...ндэтэ нүхэр Йованка ...

...ндэтэ нүхэдүүд!

...етскэ Союзда таанадахинаа айлшалжа ерээ... бидэнэр үнэхөөр ехэ ...ай байнабди. Манай ...о гү, али Югославида ...ог нимэ уулзалга бол... манай партинууд болон ...удай хоорондохи бүхы ... холбоо барисаа хүг...дэ шухала алхам хо... болодог, совет-юго... хани барисаае бэхи...гэдэ шухала алхам бо...һэн гэжэ урданай ... дүршэл бидэниие эти...э. Үсөөн бэшэ болоһон ...гануудай, илангаяа ...й жэлнүүдтэ болоһон ...гануудай үедэ бидэ... совет-югослав хани ...аае хэлбэришэгүй... үргэдхэхэ гэжэ эр...дэг байгаабди. Тиигээд ... бүри ехэ дэлисэ, ...жээ олгуулдаг һэмди. ... совет Украинын түб болохо Киевтэхи манай ... барисаанай хөөрэлдөө... энэ һайн һайхан зан... саашадань һайнаар ...жэлүүлхэ хэрэгтэ алба ... гэжэ найданаб.

...55 ба 1956 онуудай ...радска, Московско дек...цинууд, 1971 оной со...гослав мэдүүлгэ, 1972 ...абтаһан хамтын коммю... — эдэл даа манай ...саануудай һайн хүг...ын шатануудые тэмдэг... тэмдэгүүд.

...өөнэй һайн хани ха... манай үндэр хэмжээн, ... нүхэр Тито, Та бидэ ...ой уулзажа, нүхэр ёһо... үнэн хөөрэлдөөнүүдые ...эй үрэ дүнгүүдые ха...на. Мүнөө бүхы һалба...удаар — политикадэ, ...омикодо, культурын та...шье манай холбоо бари... хүгжэлтэ эли тодо, ...тала хамтымнай эбтэй ... хүдэлмэриин аша ... арьбадхагдажа байһа... шухала гэжэ баяр...ар тэмдэглэнэб. Совет-...лав харилсаанууд ам...татайгаар хүгжэнэ, Со...э Союзай ба Югосла... ахa дүүгэй арадуудай хани харилсаанай саашадаа бүри гүнзэгырхэ байһыень бидэнэр харанабди гэжэ би онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб. Совет-югослав хани барисаанда, тэрэнэй ерээдүйдэ бидэнэр этигэнэбди, тэрэнэй аша үрэ ехэтэйгээр хүгжэхын түлөө хамтаараа харюусалгатай байһанаа бидэнэр һайнаар мэдэрнэбди.

Манай хани ёһоной, интернационалис холбоо барисаанай хүгжэлтые найдамтайгаар хангажа байһан эрхэ нүхэсэлнүүд тухай бодомжолхо зуураа, бидэнэр манай партинуудай мэдэрэл дүүрэн бэелүүлжэ байһан политикые онсолон тодорхойлжо, манай Центральна Комитедүүдэй, правительствэнүүдэй болон гүрэнэй органуудай, манай олон мянган хүнүүдэй үдэр бүри хэжэ байһан туйлай ехэ ажал хэрэг тухай дурдаха зэргэтэйбди.

Тиигээд совет-югослав хани барисаае хүгжөөлгэдэ, бэхижүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулһан гэжэ мэдээжэ болоһон нүхэр Титые мүнөөдэр амаршалхадаа, бидэнэр тэрээгээр дамжуулан, Югославидахи социалис байгуулалтын манлайда ябаһан югослав коммунистнуудые амаршалнабди, югослав арадые амаршалнабди, тэрэнэй гайхамшагта хүдэлмэришэн ангиие, ажалша таряашадые, арадай интеллигенциие амаршалнабди, манай югослав бүхы ханинарые амаршалнабди. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Марксизм - ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ партинуудай хоорондохи хани харилсаае саашадань гүнзэгырүүлхэдэмнай ерэхэ жэлнүүдэй туршада бидэнэрэй урда урагшаа дабшалтые бүри ехэ үргэн харгы нээгдэхэ гэжэ найданабди.

Хүндэтэ нүхэр Тито, хүндэтэ ханинар! Олон ондоо асуудалнуудаар мүнөөдэр эхилһэн хөөрэлдөөмнай һайн оршон байдалда боложо байна. Тиихэшье ёһотой гээшэ. Юуб гэхэдэ, ниитын нэгэн адли формациин оронууд болохо Советскэ Союзай ба Югославиин хоорондохи харилсаанууд болбол гол түлэб бидэниие нэгэдүүлдэг, жагсаадаг зүйлнүүд дээрээ тодорхойлогдодог юм: Маркс, Ленинэй нээһэн олон коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай дүршэлөөр баталагдаһан социализмын хүгжэлтын юрэнхы хуули ёһонуудаар тодорхойлогдодог юм. Манай гүрэнүүдэй хани харилсаан бүри баян дэлгэр боложо байна, энэ ушар хадаа ганса хоёр талын харилсаанда хабаатай бэшэ, мүн гадаадын политикадашье хабаатай юм. Бата бэхи эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэхэдээ, Советскэ Союз Югославитай һаналаа нэгэдэнги байһан ушарые сэгнэдэг юм, Югославиин эб найрамдалда дуратай һолитика уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулгада һайн хубитаяа нэмэнэ.

Социалис оронуудай нэгэдэмэл политика түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха гол хүсэн байгаа, байнашье. Эб найрамдалай ба адли тэгшэ эрхэтэйгээр арадуудай хоорондохи хани харилсаа байгуулха гэһэн хараа бодол мүнөө сагта олоч миллион хүнүүдэй ухаан бодолые эзэлжэ байнхай. Иимэ үзэл бодолой түлөө Советскэ Союз, Югослави, бусад социалис оронууд шууд сэхээр тэмсэнэ.

Дэлхэйн бүри үргэн, ондо ондоо ажаһуудалтай ба ажалтай олониитын хүдэлөөн дэлгэржэ, манай газар дэлхэй дээрэ найдамтай эб найрамдал хангахын тула хүсэл оролдолгоёо нэгэдүүлнэ. Һаяхан Москвада болон эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс энээниие ехэ үнэмшэстэйгөөр харуулаа. Энэ конгресс уласхоорондын байдалда ехэ нүлөө үзүүлээ. Конгрессто хабаадагшадай үгэ, тэрэнэй уряа эб найрамдалай тала баригшадай зэргые олошоруулха, арадуудай зол жаргалай, аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлшэдэй зэргые бүхы түбинүүд дээрэ олошоруулха байһандань дамжаггүй.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөндэ социалис Югослави ехэ үүргэ дүүргэдэг гэжэ урдань би хэлэдэг һэм. Алжиртахи конференциин үедэ энэ хүдэлөөнэй империализмда харша шэглэлтэй байһан ушар, империалис зонхилгодо, зоргоороо ошолгодо эсэргүү тэмсэл хэхэ эли тодо эрмэлзэлгэтэй тэрээндэ хабаадагшадай байһан ушар — эдэ бүгэдэ манай зүгһөө хүсэдөөр ойлгогдодог, дэмжэгдэдэг юм гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ байнаб.

Түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдые, империализмда эсэргүү хүсэнүүдые нэгэдүүлгэ — сагай эрилтэ мүн. Нүхэдүүд, политическэ оршон байдалые шууд сэхээр һайжаруулха ехэ ба хүнгэн бэшэ зам маниие угтажа байна. Зүүн зүгтэхи дайн сэрэгэй һүжэрэлгэ, Чилидэхи контрреволюционно урбалта гэхэ мэтэ үйлэ хэрэгүүд — тус тустаа адли бэшэшье һаа — түгшүүрилтэ байдалые саашадань һуларуулгада империалис хархис хүсэнүүдэй эсэргүүсэлтын, эб найрамдалые түгшүүрилтэ байдалдань асархые һэдэһэн элдэб янзын һэдэлгэ мүн гээшэ.

Социальна ондо ондоо байгуулалтатай бүхы оронуудай хоорондо үнэхөөрөө амгалан ёһоной, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаануудые байгуулхын түлөө оролдохо зуураа, социалис гүрэнүүдэй, коммунис хүдэлөөнэй, национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй нэгэдэлые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, империалис һүйдхэлтэ аашануудта эрид шууд сохилто үтэхэ, эрхэ сүлөө ба социальна дэбжэлтэ тээшэ арадуудай зориһон хүсэл эрмэлзэлые батаар дэмжэхэ шухала гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Уласхоорондын харилсаануудай бодото бүхы байдалаар манай харилсаануудай удха шанар баталагдана. Дүтын Зүүн зүг тэрэнэй эли тодо гэршэ болоно. Эндэ аха дүү социалис бүхы гүрэнүүдэй хамтын ажал ябуулга араб арадуудта ехэ дэмжэлгэ боложо үгөө. Араб арадууд Израилиин эээрхэг түримхэйшүүлэй империалис ёһоной добтолгоһоо өөһэдынгөө хуулита, ойроо хүртэшэгүй эрхые хамгаалжа байна. Тиимэл хадань бидэнэр саашадаашье интернациональна уялгадаа батаар үнэн сэхэ байхабди.

Социалис гүрэнүүдэй нягта хани харилсаан Европын хэрэгүүдтэ бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна. Эндэхи манай нэн түрүүнэй зорилго гэбэл, ниитэевропын зүблөөнэй хоёрдохи шатые һаадгүйгөөр дүүргэхэ, тэрэнэй түгэсхэлэй шатые эгээн дээдэ хэмжээндэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал болоно. Энэ ушар хадаа сэрэгэй талаар түгшүүрилтэ байдал һуларуулха бодото алхамай, Европые арадуудай хоорондо үнэн зүб бодолой, адли тэгшэ эрхын, амгалан ажал хэрэгэй хани харилсаанай һайнаар хүгжэн байһан түби болгохо һайн эрхэ байдалые байгуулха юм.

Нүхэр Тито, Та бидэ хоёрой, Югославиин бусад нүхэдтэй бидэнэрэй бэе бэеэ һайнаар ойлголсодог ушарые үндэрөөр сэгнэнэбди. КПСС ба СКЮ, Советскэ Союз ба Югославиин хоорондохи харилсан ажаллаха ябадалые гүнзэгырүүлхэ ушар манай ниитын аша туһада саашадаашье алба хэхэ байһандань бидэнэр һэжэглэнэгүйбди. **(Үни удаан альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

— Совет-югослав хани барисаанай ба хани харилсаанай саашадаа хүгжэхын түлөө, Советскэ Союзай Коммунис партиин ба Югославиин Коммунистнуудай Союзай аха дүүгэй холбоо барисаае бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө!

— Манай хүндэтэ айлшад — нүхэр Иосип Броз Титын, нүхэр Йованка Брозой, манай югослав бүхы ханинарай элүүр энхэ байхын түлөө!

— Эб найрамдалай, коммунизмын уг зорилгын түлөө тэмсэлдэ манай хамтын амжалтын түлөө! — хүн дага үргэхэмни. **(Үни удаан альга ташалга).**

Нүхэр И. БРОЗ ТИТЫН хэлэһэн үгэ

...ндэтэ нүхэр Брежнев!
...хэдүүд!
...ндэтэ ханинар!

... халуун угтамжынтнай ..., энэшье удаа бидэ... хани халуунаар хүндэл...тнай түлөө өөрынгөө ... нүхэрэй, намтай хамта ...эн нүхэдэй болон ... өөрымни зүгһөө Тан... танай соратнигуудта, ... Киевэй эрхэтэдтэ эгээл ... зүрхэнэй баяр баясхаг... хүргэнэб. Югославиин ...уд тухай, манай орон ..., нам тухай хэлэһэн ... халуун үгэнүүдэйтнай ... Таниие илангаяа хани ...наар амаршалнаб.

...ветскэ Союзда дахин ...алха гэһэн уряалые би ...аяа ханамжатайгаар ... абааб. Өөһэдынгөө ...ие хүгжөөхэ талаар ...унис партиин хүтэлбэ...оро СССР-эй ажалша... туйлажа байдаг асари ... амжалтанууд бидэниие ...оо үнэн зүрхэнһөө ...уулдаг байгаа. Танай ...ланууудай хойноһоо ... ехэ һонирхолтойгоор ...лажа, энэ зам дээрээ шэнэ, үшөө ехэ амжалтануудые туйлахыетнай Танда хүсэнэбди. **(Альга ташалган).**

Энэ удаа Украинын ССР-эй ниислэл хото Киевтэ бидэнэй ерээд байһан ушар намайе мүн лэ баярлуулна. Советскэ Союзай аха дүү бусад арадуудтай хамта Танай орон дотор коммунизм шэн габьяатайгаар байгуулжа байһан Совет Украинын ажалшадай амжалтануудтай дүтөөр танилсаха арга боломжо бидэндэ олгоһон ушар намайе мүн лэ баярлуулна. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).**

Бидэнэршье өөһэдынгөө орон дотор социалис үргэн ехэ байгуулалтаяа үргэлжэлүүлжэ байнабди. Коммунистнуудай Союзай арбадахи съездэ, мүн һаяар шэнэ Конституциие баталан абалгада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, мүнөө үедэ политическэ бурьялма ехэ эдэбхи хэшээл дэлгэрнэ. Оронойнгоо ниитэ-экономическа ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хүдэлэришэн ангиин шиидхэхы нүлөө хангахын, тэрэнэй дүүргэдэг үүргые бэхижүүлхын тулада, засаг түрэ ажалшадай өөһэдынь хүтэлхэ ябадалые улам саашадань хүгжөөхын тулада Югославиин Коммунистнуудай Союз онсо хүсэлэл оролдолго гаргажа һайдаг.

Югослави болон Советскэ Союзай хоорондо ехэ ашатай туһатай, олон талын харилсаа холбооной хүгжэжэ байһые, нүхэр Брежнев, дабтан хэлэхэ байһандаа би илангаяа урма баяртайб. Хамтааран баталан абаһан гол ёһонуудые — адли тэгшэ эрхэтэй байха, бэеэ даанхай байдал, бэе бэеынгээ хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, манай оронуудай дотоодын хүгжэлтын ба уласхоорондын хараа байдалай онсо илгаануудые хараадаа абалга — хоёр талаһаа хүндэлхэ гээшэ удаан болзорой манай харилсаа холбооe амжалтатайгаар хүгжөөхэ бата найдамтай үндэһэ һуури мүн гэжэ бодото байдал батадхан харуулаа. Мүнөө үе хүрэтэр бидэнэй туйлаһан үрэ дүнгүүд ехэ һайн байна. Харилсаа холбоогоо улам саашадань хүгжөөхын тулада, илангаяа экономикын талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл бии гээшэ ха гэжэ һананаб.

Манай оронуудай хүтэлбэрилхы политическэ хүсэнүүд болохо СКЮ КПСС хоёрой хоорондо байгуулагдаһан харилсаа холбоон югослав-совет харилсаануудай али бүхы талануудта онсо удха шанартай гэһэн минии һанамжые таанад дэмжэхэ байха бэзэт гэжэ этигэнэб. Эгээл тиимэһээ бидэ энэ харилсаа холбоондо онсо анхарал хандуулнабди, тэрэниие саашадаашье үргэдхэхэ, шэнэ түхэл маягаар, уг удхаар баяжуулхаар бэлэмди.

Манай ниитэ уг зорилго — орон бүхэнэй онсо илгаануудһаа уламжалан, Марксын, Энгельсэй, Ленинэй һургаалые зохёохы ёһоор хэрэглэхэ хэрэгтэ элдэб янзын арга методүүдэй, онсо хараа замуудай бии байбашье, социализм ба коммунизм байгуулга мүн — бэе бэедээ этигэлсэхэ ябадал бэхижүүлхэ, харилсаануудаа саг үргэлжэ үргэдхэхэ, манай хоёр социалис оронуудай ба партинуудай хоорондо байгуулагдаһан хани барисаае бэхижүүлхэ замаар бидэниие хүтэлнэ.

Хүндэтэ нүхэр Брежнев! Урдань болоһон уулзалга мэтэ энэ уулзалга хадаа уласхоорондын байдалай амин шухала асуудалнуудаар һанамжаяа халан абалсаха арга боломжо бидэндэ олгоно. Уласхоорондын байдалда бидэнэй ехээр һанаагаа зобохо олохон ушар шалтагаанууддай бии байһанинь гэмшэлтэй.

Уласхоорондын байдалые гурнмшуулха хэрэгтэ сэдьхэл заһама зарим тэды үрэ дүнгүүдэй туйлагдабашье, дэлхэй бүхыдөө эб найрамдал болон бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал тээшэ бата найдамтай алхам үшөөл хээгүй байха юм. Уласхоорондын харилсаануудые бүри орёо болгодог, тэрээнтэй хамта аюул тохёолдуулдаг шахардуу шанга асуудалнууд үшөөл бии байһаар.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

НҮХЭР ИОСИП БРОЗ ТИТО КИЕВ ЕРЭБЭ

СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Тито Йованка Броз һамгантаяа КПСС-эй Центральна Комитедэй уряалаар, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэхэеэ ноябриин 12-то Советскэ Союзда ерээ.

СКЮ-гэй Президиумэй Гүйсэдхэхэ бюрогой секретарь Стане Доланц, Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй Түрүүлэгшын орлогшо, СФРЮ-гэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг Союзна секретарь Милош Минич, Сербиин СК-гай ЦК-гай Түрүүлэгшэ Тихомир Влашкалич болон бусад тушаалтад Иосип Броз Титотэй хамта Киев ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд — Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степаков, Украинын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд, Украинын КП-гэй ЦК-гай секретарьнар, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, республикын министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай, Киевэй ба областиин партийна, совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд СФРЮ-гэй, СССР-эй болон УССР-эй гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн Киевэй Бориспольско аэропорт дээрэ нүхэр Иосип Броз Титые, тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүдые угтаба.

СФРЮ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Милорад Пешич угталсаа.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гурбан янзын сэрэгшэдэй — ябаган сэрэгүүдэй, летчигүүдэй, моряггуудай — хүндэлэлэй харуул ниидэлгын талмай дээрэ жагсаагдаа. СФРЮ-гэй, СССР-эй гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдэбэ.

Нүхэд Иосип Броз Тито, Л. И. Брежнев, В. В. Щербицкий хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, мэндэшэлэлсээ.

Аэродром дээрэ суглараһан Киевэй ажалшадай түлөөлэгшэд нүхэд Л. И. Брежневые, Иосип Броз Титые халуунаар амаршалба.

Автомашинануудай ябадаг Киевэй үйлсэнүүд, талмайнууд СФРЮ-гэй, СССР-эй, УССР-эй гүрэнэй тугуудаар, «Айлшалан морилыт, хүндэтэ югослав ханинар!», «Совет-югослав хани барисаан мандаха болтогой!», «Югославиин Социалис Федеративна Республикын арадуудта аха дүүгэй амар мэндэ!» гэһэн амаршалгын транспарантнуудаар тоёогдон шэмэглэгдэнхэй байба. Киевэй хэдэн зуугаад мянган зон нүхэд Л. И. Брежневые, И. Броз Титые үнэн зүрхэнһөө, халуунаар амаршалаа.

(ТАСС).

СОВЕТ-ЮГОСЛАВ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын хөөрэлдөөнүүд ноябриин 12-то Киевтэ эхилбэ.

Совет-югослав харилсаае улам гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ асуудалнууд, мүн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд хани ёһоной, халуун оршон байдалда зүбшэлэгдэнэ.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степаков:

югослав талаһаа — СКЮ-гэй Президиумэй Гүйсэдхэхэ бюрогой секретарь С. Доланц, Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй Түрүүлэгшын орлогшо, СФРЮ-гэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг Союзна секретарь М. Минич, Сербиин СК-гай ЦК-гай Түрүүлэгшэ Т. Влашкалич, СФРЮ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд М. Пешич хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадана.

(ТАСС).

НҮХЭР А. Н. КОСЫГИН БЕЛОРУССИДА

МИНСК. (ТАСС). Белоруссида ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин ноябриин 12-то республикын Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ, Минскдэхи байрын гэрнүүдэй шэнэ райондо хүрэһэн, Белоруссиин автомобильна заводые харахаяа Жодино хото ошоһон байна.

Энэл үдэртөө А. Н. Косыгин Алдар солын добуунда, Хатыньдахи дурасхаал мүнхэлэлгын бүлэг барилгада ошожо, баглаа сэсэгүүдые табиба. Немец-фашис булимтарагшадһаа Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө байлдаануудта хабаадажа, баатарай үхэлөөр унаһан хүнүүдтэ, Совет Армиин сэрэгшэдтэ, Белоруссиин партизануудта бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ венок табяа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПБ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ф. А. Сурганов, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев, А. Н. Косыгинтай хамта ябалсаба.

...АНТАЙ ФЕРМЫН ШЭНЭ УЯЛГА

Яруунынхидай үүсхэлые дэмжэе!

...р-Шэбэрэй аймагай ... Ленина» колхозон ...һутайн. Доодо-Кали... фермэнүүдэй кол...уд үнинһөө хойшо ...оо мүрысэдэг зан... Тиихэдээ Доодо-Ка...ын гүүртэ ходо ила...дар һаа, жэлэй эхин...шо үнгэрһэн хугасаа ...эдэ-Һутайн һаалишад ... бүриһөө 1600 кило... һү һааха гэһэн уял... ...үүлэн дүүргэжэ, ажа...оо эрхимлээ. ...шадай бүхэсоюзна со... мүрысөөнэй дүн... ... фермын коллектив ... Хүдөө ажахын ...стерствын, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота, 1000 түхэригэй шанда хүртөө. Абаһан уялгаа бодотоор бэелүүлхын түлөө үдэр бүри оролдосотойгоор ажалладаг эбтэй эетэй энэ коллективэй ажал, амжалта парти, правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдээ гээшэ. Энээндэнь харюу болгон, фермын һаалишад, үхэршэд бии байгаа арга боломжоёо али бүхы талаһаань нарибшалан тооложо үзөөд, энэ үбэлжэлгын 9 һарын туршада фермээрээ үнеэн бүриһөө 1700 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэжэ шиидэбэд. Зарим һаалишад бүришье ехэ уялгануудые абаа. Жэшээнь, С. И. Назарова, П. А. Рымарева, Е. С. Кущнарева, В. Н. Ковалева, малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр «Хүндэлэлэй Темдэг» орденто хүртэһэн Н. М. Сластина гэгшэд үнеэн бүриһөө тус тустаа 1750 килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гэжэ мэдүүлээ.

Түрүү коллектив үбэлэй һарануудта һү ехээр һаажа, гүрэндэ худалдаха, малай тоо олошоруулха, нарай түл гарзагүйгөөр абажа томо болгохын түлөө мүрысэе гэһэн уряатайгаар аймагайнгаа бүхы һаалишад, мал адуулагшадта хандаба. Энэ хандалгыень КПСС-эй райкомой бюро һайшаагаад, малшадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абахыень ажахынуудые уялгалаа.

Абаһан уялгаа бэелүүлжэ шадаха арга боломжо фермэдэнь хүсэд бии. Һаамхай үнеэд бэлшээтдэнгүй, урид зохёогдоһон рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэнэ. Үнеэн бүхэндэ үдэрэй туршада талха тарянай зүйл, ногоо һолоомон, шэмэтэ тэжээл үгтэнэ. Һая тугаллаһан үнеэд үдэртөө гурба дахин һаагдана. Һаалишад, үхэршэд, туталшад өөһэдынгөө мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ зорилготойгоор үбэлэй һаранuудта бултадаа зооветеринарна һуралсалда хабаадаха гэжэ шиидэбэд.

Фермын һаалишад ехэ һү һаажа, гүрэндэ худалдаха юһэ һарынгаа түсэб һараар уридшалан дүүргэһэн юм. Эдэ үдэрнүүдтэ һаали улам дээшэлжэ захалаа. Үнеэн бүриһөө сүүдхын туршада хахад пүүд һүн һаагдана.

Б. ЖАМБАЛОВ.
манай корр.

Дунда зэргын наһанай, энеэд гэһэн нюдэтэй эхэнэртэй Дэрээнэй совхозой Аллын фермэдэ уулзажа, танилсабабди. Ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрэхэ мүртөө, хамта хүдэлдэг һаалишад Һама-Сэрэн Будаева, Ксения Телятникова, Дулгар Дырчипова гэгшэдые ехэл магтаха юм.

Эдир залуу наһанһаа мал ажалда хүдэлһэн дүршэл шадабаритай энэ һаалишан Евдокия Дармаева нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болоһон. Жэлдээ үнеэн бүриһөө 2.000 килограмм һү һаажа, түрүү ажалай ульгэр жэшээ харуулна. Байгша оной арба һарын даабариһаа гадуур 140 центнер һү һааһан юм. 1972—1973 оной үбэлжэлгын сагта үхэр малаа тобир тарганаар адуулжа, ехэ һү һааһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм.

1973—1974 онуудай үбэлжэлтын сагта үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлхэ гэһэн Яруунын аймагай малшадай абаһан социалис уялгые Евдокия Жамьяновна Дармаева һайшаан дэмжэжэ, шэнэ зорилго урдаа табиба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дэрээнэй совхозой һаалишан Е. Ж. Дармаева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хурамхаан.

Парторганизацинуудай тоосоон ба һунгалта

АХЫН КОММУНИСТНУУД ЗҮБШЭЛДЭНЭ

Аймагай партийна эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

«50 лет Октября» колхозой нэгэдэхи бригадада партиин 20 гаран гэшүүд ажаллана. Тэдэнэр бултадаа шахуу колхозой гол шухала һалбари болохо мал ажал дээрэ хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда һаалишад, мал адуулагшад, хонишод бии. Холын бэлшээридэ ябадаг мал адуулагшад М. Л. Мункинов, В. Д. Самаев, В. Р. Шараев гэгшэд оролдосото ажалаараа гансашье колхоз дотороо бэшэ, мүн аймаг соогоо суурхадаг. Тиихэдэ Ажалай Улаан Тугай ордентто хонишон М. О. Арзухаев нилээд бэрхэ малшан юм.

Түрүүшүүлэй оролдосото ажалай хүсөөр юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ амжалта яһала туйлагдаа гээд, тоосоото элидхэл хэһэн партбюрогой секретарь Б. Л. Аюшеев тэмдэглээ.

Ажал хүдэлмэриин һайн талын хажуугаар дутуу дунда зүйлнүүд, шиидхэбэреэ гүйсэд олоодүй асуудалнууд баһал олон бии гээд нүхэр Аюшеев хэлээ.

Нэн түрүүн бригадын зарим һаалишад ажалдаа хайша хэрэгээр хандана. Һаалишад О. У. Аюшеева, Д. С. Замбалова, С. Д. Осорова һү һааха түсэбтэ даабаряа дүүргэнэгүй. Даабари болон уялгаяа дүүргэхын тула энэ гэхэ оролдолго гаргадаггүй. Эдэнэй хангалтагүй хүдэлмэри тушаа колхозой парткомшье зохихо анхарал хандуулдаггүй.

Ниитын адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа партийна суглаан анхаралаа хандуулаа. Энэ жэлэй үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ гээшэ бригадын коммунистнуудай, бүхы колхознигуудай гол уялгань ха юм даа.

Коммунистнуудай суглаан дээрэ соёл культурын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухай баһал хэлсэгдэһэн байха юм. Тэдэнэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд байһан зандаа бшуу.

Бригадын коммунистнуудай тоосоото һунгалтын суглаан эхин организацинга ажал ябуулгые саашадаа эрид һайжаруулха хэмжээ хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

* * *

Аймагай хэлхеэ холбооной отделени хадаа ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха хүдэлмэридөө ехэхэн дутуу дундануудтай. Энээниие ажалшадай нэрэһээ ороһон олон тоото гомдол гэршэлнэ. Телефон, радио, хэблэл тараалга — эдэ бүгэдэ шухала хэрэгүүдые эмхидхэлгэ ехэхэн дутуутай. Жэшээлхэдэ, «Улаан-Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай малшадай захиһан газетэ, журналнуудынь эзэдтээ үни удаан сагай үнгэрһэн хойно хүрэдэг юм. Хүрөөшье хадаа тэдэнь дутуугаар абтадаг. Тиихэдэ телефон угаа муугаар хүдэлдэг. Тэрээниие харюусадаг хүнүүд ажалшадай гомдолдо бүдүүлигээр, дааһан тушаалдаа хайша хэрэгээр хандана. Хэлхеэ холбооной отделениин бүхы һалбаринуудай түсэбэй дүүргэлтэ угаа ахирхан байдаг.

Эдэ мэтын дутагдал олонтой хүдэлмэри тушаа хэлхеэ холбоошодой тоосоото партийна суглаан дээрэ секретарь А. Е. Очировай хэһэн элидхэл соо, мүн коммунистнууд Сындеева Д. Р., Гомбоев С. Л. болон бусадай хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ. Тиихэдэ 4-дэхи ЛТУ-гэй коллективэй гэшүүдэй зариман ажалай, үйлэдбэриин журам хазагайруулна.

Эхин организациин хамтын суглаанууд дээрэ хүмүүжүүлгын, социалис мүрысөөнэй ябасада хабаатай асуудалнууд үнэндөө зүбшэгдэнэгүй.

Ехэ шүүмжэлэлтэй иимэ суглаан боложо, ушарһан дутуу дундануудые дары усадхаха, ажал хүдэлмэриеэ эрид һайжаруулха эрилтэ табиһан тогтоол абтаа.

* * *

Орлигой дунда һургуулиин партийна эхин организацида болоһон тоосоото һунгалтын суглаан эдир үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, һайнаар һургаха хэрэгые улам һайжаруулха, ниитын хүдэлмэридэ бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадалсаха эрилтэтэйгээр боложо үнгэрөө. Партбюрогой секретарь нүхэр Аюшеева А. Ш., үгэ хэлэһэн партиин гэшүүд һуралсал хүмүүжүүлгэ хоёрые нягта холбоотойгоор ябуулха шухала байһан тушаа тодорхойгоор хэлээ. Гадна һургуулиин багшанар улад зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй гэжэ тэмдэглэбэ.

В. ГАЛСАНОВ,
КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ—ГОЛ ХЭРЭГНАЙ

Комсомол ажабайдал

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө асари ехэ тэмсэл улам үргэдэн дэлгэржэ байна. Энэ хэрэгтэ комсомолшууд болон залуушуулай оруулжа байһан хубита нилээд горитой. Энээниие улам гүнзэгырүүлхэ, комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхи үүсхэл бадаргаха ябадалда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ үүргэ дүүргэдэг. Совет залуу эрхэтэн бүхэнэй даалгагдаһан ажал хүдэлмэридөө, тушаалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, журам нарин сахидаг байхаар хүмүүжүүлгэ хадаа түбхын түрүүн комсомолой органуудай үдэр бүриин анхарал доро байха, ажал ябуулгынь нэгэ гол һалаа болоно. Тиимэһээ нэн түрүүн ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалда анхарал хандуулагдаха ёһотой. Энэмнай үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ, комсомолшуудта сэхэ хабаатай эрилтэ юм. Энэ талаар жэшээ болгон харуулмаар комсомолшууд манда олон. Хориин леспромхозой модо бэлэдхэлэй бага комплексно бригадые даагша Николай Рудаков, Дээдэ-Тайлсын совхозой сабшалан һайжаруулгын комсомол-залуушуулай отрядые ударилагша Петр Шильников болон бусад ажалай журам эбдэдэг зарим нэгэнтэй эрид шууд тэмсэн, өөһэдөө үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг юм.

Комсомолой, ажалай журам һайжаруулаад байгаа хадамнай комсомолшууд ниитынгэ хүдэлмэридэ анхаралтайгаар, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг болохо байһаниинь элитэ. Гэбэшье үйлэдбэри дээрэ бараг зэргэдэ ябажа байһан аад, харин ниитын хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандадаг ушарнууд үсөөн бэшэ дайралдадаг. Энэмнай ВЛКСМ-эй комитедүүдэй комсомолшуудта эрилтэ һулаар табидаг, гэшүүн бүхэндэ таарамжатай зохид даабари үгэжэ шададаггүйһөө, үгэбэшье дүүргэлтыень хинадаггүйһөө болоно. Манай тоолоод үзэхэдэ, комсомолой организацинуудай гэшүүдэй 52 процентнь комитедэй даалгаһан ниитын хэрэг ябуулжа байдаг байшоо. Энээн дээрэһээ харахада олохон секретарьнар комсомолец бүхэндэ даабари үгэхэ гэжэ оролдодоггүй, харин эдэбхитэй зариманиие ниитын элдэб олон хүдэлмэреэр даражархидаг заншалтай. Нигэжэ байхадань бүхыдөө организациин ажал ябуулга юун урагшатай байха һэм даа. Хэндэ ямар даабари үгэбэл дээрэб гэжэ һайса бодожо үзөөд, тэдэнээ хубаабалнай хүмүүжүүлгын ехэ удха шанартай хэрэг болохо үгэхэ байна бшуу. Энэ талаар «Георгиевский» совхозой комсомолой организацида (секретарь В. Иванова) энэ хүдэлмэри тон муугаар ябана гэжэ тэмдэглэмээр. Үнэхөөрөөшье, комсомолой комитедэй ямаршье түсэбгүйгөөр хүдэлхэдэ, юунэй түлөө харюусалга гэжэ байха һэм. Жиирэй комсомолшуудһаа байха, эдэбхитэдэй тоодо орогшод, комсоргшье өөрөө юу хэхэ байһанаа хүсэд ойлгоогүй байһан ушар тохёолдоно.

Комсомолшуудай журам бэхижүүлхэ, харюусалга дээшэлүүлхэ гэбэл, нэн түрүүн, ВЛКСМ-эй гэшүүдэй бүридхэл һайжаруулха, взнос түлэлгые гуримшуулха ёһотой. Энэ талаар манда мүн лэ олон дутуу дундануд бии. Жэшээлхэдэ, һүүлэй мэдээгээр манай аймагта хүдэлхөөр арба гаран залуу багшанар ерэһэн байна. Теэд тэдэнэй оройдоол хоёрынь бүридхэлдэ абтанхай. Мүн һаяхан Хандагайн леспромхозодо хүдэлдэг комсомолец А. Белоусов райкомдо ерэхэдээ, 1972 оной сентябрь һараһаа хойшо взносоо түлөөгүйб гэжэ мэдүүлээ. Юундэ түлэнэгүйбши гэхэдэмнай, намһаа взнос абахаяа болишоо гэжэ харюусаа һэн. Энэ баримта хадаа ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин дааһан тушаалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанай хойшолон болоно гэжэ гэршэлнэ.

Комсомолшууд болон залуушуулые коммунис ёһоной, дааһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандаха мэдэрэлтэйгээр, хүмүүжүүлгэдэ зүбөөр эмхидхэгдэһэн политическэ һуралсал ехэ нүлөө үзүүлхэ зэргэтэй. Комсомолшуудай һуралсал һайнаар эмхидхэхэ, тэрэнэй аша үрые дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг гээшэ. Һуралсалай шанар һайжаруулхын тула элдэб янзын онол арга хэрэглэнэбди, Ленинскэ хэшээлнүүд, рефедрадуудай конкурснууд, теоретическэ болон научно-практическа конференцинүүд үнгэргэгдэнэ. Дунда болон дээдэ һургуулитай залуу мэргэжэлтэд энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ талаар Хүрбын совхозой отделениие эрхилэгшэ, дээдэ һургуулитай экономист А. Цыбикжапов, Дээдэ-Тайлсын совхозой инженер-мелиоратор В. Ильков, Хүрбын леспромхозой модо бэлэдхэлэй пунктые даагша В. Соковиков болон бусад комсомолшууд болон залуушуулай һуралсал эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, энэ ушарта ехэ харюусалгатай байһанаа элирхэйлдэг.

Гэхэ зуураа политическэ һуралсал эмхидхэхэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд үгы гэхын аргагүй. Гүнзэгы шанартайгаар, ойлгосотойгоор бэлдэгдэһэн лекционно материал, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд манда тон үсөөнөөр эльгээгдэдэг байна. Мүн хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэд фермэ, бригадануудаар ябахадаа, тэндэ хүдэлжэ байһан ажалшадтай хөөрэлдөө мүртэй хэдэггүй, лекци уншадаггүй муутай. Тиихэдэ агро-зооветеринарна һуралсал эмхидхэлгэдэ анхаралаа балай хандуулдаггүй байһаниинь голхормоор. Энэмнай Хүрбын, Хориин, «Георгиевский» совхозуудай залуу мэргэжэлтэдтэ сэхэ хабаатай ажаглалта болоно.

Мүн комсомолой политһуралсал хүтэлбэрилдэг пропагандистнар хадаа энээндэ һурадаг комсомолшууд болон залуушуулай психологическа бэлэдхэлдэ анхарал горитой хандуулха шухала болоо гэжэ ойлгодогбди. Жэшээлхэдэ, олон жэл соо ном гартаа баряагүй хүн гансата һайнаар һурашаха гэжэ байхагүй ха юм. Тиимэһээ тэрэ хүнэй һуралсалдаа дадатарнь али болохоор туһалха гээшэ тон удха шанартай зүйл болоно.

Манай комсомолшуудай диилэнхи олониинь алибаа үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлжэ байдаг һэн туладань эдээн тушаа богонёор тогтое. Гуримтайгаар, эрилтэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэһэн ажал хүдэлмэри залуушуулые журамтай, даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатай байдагаар хүмүүжүүлдэг байна.

Малай тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ манай аймагай комсомолшууд болон залуушуул габшагайгаар, эдэбхитэйгээр ажаллаа. Жэшээлхэдэ, үбһэ хуряалгын үедэ бүхыдөө комсомол-залуушуулай 34 звено эмхидхэгдээ һэн. Тиихэдэ 432 залуу үетэн энэ шухала кампанида хам оролсон хүдэлһэн. Эдэ звенонуудай хүсөөр бүхы дээрээ 78.562 центнер үбһэн һурилэгдэһэн 89.360 центнер силос, 5102 центнер сенаж дарагдаһан, 1025 центнер ногооной гурил татагдаһан байха юм. Һайн ажалаараа алдаршаһан Хүрбын совхозой комсомолой комитедэй секретарь В. Ахмедзяновай, Анаагай совхозой комсомолец Д. Дамбаевай хүтэлбэрилһэн звенонууд энэ харюусалгата үедэ шалгараа.

Ажалай габьяа харуулжа ябаһан залуушуулай олон тоото жэшээнүүд хадаа, тэдэнэй даалгагдаһан хэрэгтээ ямар зэргын харюусалгатайгаар хандажа ябадагые гэршэлэн харуулна. Тиимэһээ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдэнэй хэрэг, болгохо оролдолго гарга... табигдана. Тиихэ... ямаршье шалта... бултанһаа гээгдэ... журамтай, эдэбхи... молшуудтай тусхай... ри ябуулха гээшэ... комсомолой орг... үмэнэхи эгээл орё... болоно. Энэ зорил... хэхэ хэрэгтэмнай м... сомолой эхин ор... нуудта үнгэржэ ба... соото һунгалтын су... гол һуури эзэлхэ ба... гээдшье журам бэ... харюусалга дээ... асуудалаар горитой... дөөн болоно. Зүгөө... хөөрэлдөөн болохо... эмхидхэлэй ехэ... үргэлжэлүүлхэ уял...

Энэ асуудалда о... рал хандуулаагүйдэ... Үнгэрхэдөө, зарим... молшууднай ниитын... хуули ёһо эбдэнэ. ... лихай ябадал гарга... сал энэ ушар хүмүү... хүдэлмэриин үшөө... тай байһые элирхэй... жэшээ дээрэһээ ... хо, тобшолол хэхэ, ... жүүлгын хүдэлмэ... оншотойгоор ябуул... го, манай үмэнэ то... рана.

Н. КАЛАШН...
ВЛКСМ-эй ...
райкомой ...
секр...

Москвагай «Серп и молот» заводой металлургнууд түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй, ажалдаа творческоор хандаһанай ашаар коллектив жэлһээ жэлдэ прокат, булад ехээр гаргана. Ганса энэ жэлэй түрүүшын хахадта металлургнууд миллион хахад түхэригэй металл түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаа.

Ажалдаа үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые харуулһан предприятиин коллектив жэлэй нэгэдэхи, хоёрдохи кварталда бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа, СССР-эй хара металлургиин министерствын, металлургическа промышленностиин профсоюзай ЦК-гай Улаан тугта хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мартенэй цехэй түрүү булад хайлуулагшадай нэгэн коммунист П. Н. Забегаев (зүүн гарһаа), тэрэнэй туһалагша В. И. Савченко. Жэлэй эхинһээ тэдэнэй хүдэлдэг бригада 200 тонно металл түсэбһөө гадуур хайлуулаа.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНДЭР ШАГНАЛ УЯЛГАЛН...

ЗОРИЛГОМНАЙ ТОДОРХ...

Манай нютагай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдал адууһа мал үсхэбэрилхэдэ таатай зохид юм. Тиимэһээл мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилгэ хадаа манай Далахайн совхозой ажахын гол һалбаринь болоно.

Һүүлэй арбаад жэлэй туршада үхэр малаи тоо толгоие олошоруулжа, тарган мяха ехээр абадаг, гүрэндэ тушаадаг болохо талаар горитои алхам хэгдэһэн баина. Хальмаг үүлтэрэи бухануд, эмэ хашарагууд хэдэн жэлэй саада тээ асарагдаһан юм. Мүнөө тиимэ үүлтэрэй мал хэдэн гүүртэдэ харууһалагдана. Тиимэ мал адаглаад, харууһалаад байхада, нютагаймнай эрхэ байдалда эгээл таатай үхэрнүүд гэжэ һанагдана. Тиихэдэ бэень шэрхи, туруунь хурса, һайн шанартай мяхатай. Юрэдөө, хада уулатай, ой тайгатай Утаата, Далахай нютагуудта үсхэбэрилхэдэ һайн гэжэ бидэнэр — малшадшье, мал ажалай мэргэжэлтэдшье, совхозой хүтэлбэрилэгшэдшье ойлгообди, һайса мэдэхэ болообди.

Совхоздомнай ажалша бэрхэ малшад жэлһээ жэлдэ олон боложо байна. Жэшээ болгон, үнинэй мал адуулагша Жүгдэр Уидеевич Цыденовые хараад үзээе. Энэ нүхэр гушаад жэл соо хамтын мал ажалда хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон байна. Тэрэнэй ажалладаг гүүртын үнеэн бүриһөө жэлдээ тугал абтажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Гүүртын малай гарзалха ябадал һүүлэй жэлнүүдтэ эрид доошолоо. Жүгдэр Цыденов гүрэн түрын дээдэ хайра шагналда—Ленинэй ордендо хүртэһэн байна.

Ажахын үнинэй бэрхэ малшадай нэгэн Цыремжит Бадмаева Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Тиихэдэ Ханда Мархаева «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор мэнэ һаяхан шагнагдаба. Эдэ хоёр нүхэд эдир залуу наһанһаа мал ажалда хүдэлһэн хүнүүд юм. Ажал хэрэгээ арбан хургандаал адли мэдэхэ болонхой. Дүй дүршэлөөр баян болоһон малшад манай нютагта олон.

Урдань барилгашан ябагдаа. Байтараа гэр бүлөөрөө малда гараа бэлэйб. Тэрэ гэһээр арба гаран жэл үнгэршэбэ. Һая малшан боложо, үдэр бүри зээрдэгшэнээ унаад, үхэрнүүдые дахаад ябажа байхада, хүндэшэгшье, хашартайшагшье шэнги байдаг һэн. Дүршэлшье багадаха даа.

Арба гаран жэл соо үхэр мал харууһалжа байхадаа, бага зэргэ дүршэлтэй бологдоо. Илангаяа зунай дулаан сагта үхэр, тугалнуудаа һайнаар харууһалжа, хүсэ шадалыень дээшэлүүлхэ хэрэг тон ехэ удха шанартай гэжэ һанагдана. Тиимэһээ зунай үедэ малайнгаа бэлшээри һайнаар эмхидхэхэ асуудалда бүхы анхаралаа хандуулнабди.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, нэгэшье толгой мал гарзалуулхагүй, үнеэн бүриһөө тугал абажа түлжүүлхэ, тугалай шэгнүүр үбэлэй үедэ сүүдхын 400 граммаар, зундаа — 700 граммаар нэмээхэ гэһэн уялга абаһан байгаабди. Тэдэнээ бэелүүлхын түлөө ехэхэн лэ оролдолго гаргагдаа гээшэ. Нёдондо саһа ехэтэй хүйтэн үбэл болоо һэн. Үбһэншье багашаг байгаа. Юрэдөө, иимэрхүү саг нэгэнтэ бэшэ дайралдаа һэн ааб даа. Тиихэдэл бидэнэй ажалай ёһотой шалгалта болодог бэлэй.

Хэды тиимэ байбашье һаань, үбэлжэлгын тэрэ шалгалта яһала һайнаар дабагдаа гэжэ хэлэхээр ха. Үхэр малнай үхэл хохидолдошье ороогүй. Тугал абаха, шэгнүүрыень дээшэлүүлхэ талаар абаһан уялгаяашье дүүргээ һэмди. Арба гаран жэлдэ хэжэ ябаһан ажалыемнай гүрэн түрэ үндэрөөр сэгнэжэ, намайе Ажалай Улаан Тугай орденоор һаяхан шагнаһан байна. Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Б. Пивоваровай гарһаа иимэ ехэ шагнал абажа байхадаа, баярлахын ехээр баярлаба гээшэб. Тиимэ байха ёһотойшье даа. Имагтал манай орон соо — Октябриин революциин илан мандаһан орондо юрын хүнэй ажал иимэ дээгүүр сэгнэгдэдэг гэжэ үшөө дахин ... баярлангүй байхын ... гээшэ ха. Нимэ һай... оронтой байһандаа, ... хын ехээр омогорхо... санаб.

Гүрэн түрын иимэ ... нал хайрада хүртөөд ... ганса минии хэжэ ябa... лые иигэжэ тэмдэгдэ... аргагүй бологдоно. ... гүүртын бүхы малш... дэлмэри хараада абта... өөрөөшье, бусад ну... һайса ойлгоно.

Энэ зунай бэлшээри... хи ажал тухайгаа то... хэлэхэ хэрэгтэй болог... дэнэр Хохюурта гэж... бэлшээритэй газарта ... байнабди. Малаа һай... галуулхын тула бү... шадалаараа оролдоһ... гаабди. Тугалнуудна... гээ хамта бэлшээгдэ... Тугалай шэгнүүр нэм... лаар абтаһан уялга дү... толгой бүриин шэгнү... хэдээ 790 граммаар ... һэн байна. Мүнөө ту... най эхэһээнь һал... ондоо гүүртэдэ туша...

Гүүртэдэмнай мү... үнеэн харууһалагдана... рэн гэжэ нютагта ... мнай. Хамта гурбан ... дүршэлөөр баян Ринч... кова, минии һамган ... гэлнэ. Үбэлжэлгэдэ... бэшээр бэлдээбди. ... барилгашадай хүсөөр... хон болзор соо шэнэ ... ригдаа. Хашаа хоре... һайнаар һэльбэгдэн ... лагданхай. Үбһэ т... нёдондонойхиһоо бага ... бэлэдхэгдэһэн байна.

Юрэдөө, энэ үбэ... урдынхидаал ядаралгү... жа гараха бэзэбди гэ... дана. Урдамнай хэх... ехэ, зорилгомнай ... Гүрэн түрын хайра ... абаад байхадаа, үшө... наар хүдэлжэ, түрэ... зойнгоо гол баялиг... ажал улам түргөөр ... хэрэгтэ хубитаяа бүр... оруулалсаха хүсэлэнт...

В. БАДМ...
Захааминай ай...
Далахайн сов...
ма...

БАГША НЭРЭЕЭ МҮНХЭЛЭН...

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

Сэлэнгын эрьедэ гараад ябахада, агааршье сэбэр, бодолой гүйсэшье ульгам. Даба Будаевич 70 наһаяа шахажа ябана. Теэд гэртээ һуухые мэдэхэгүй, партиин Октябрьска райкомой дэргэдэхи пенсионернүүдэй партийна эхин организациин секретарь байһанаа, мүноо бюрогой гэшүүн болонхой.

Мүн районойнгоо ветерануудай клубай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахаһаа гадна, «Знание» болон багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай дэргэдэхи педагогическа бүлгэмүүдэй гэшүүн юм.

Бүхы наһан соогоо эсэн сусангүй ажаллажа ябаһан хүнэй, гэнтэ сүлөө болошоходонь ехэл муу байдаг юм гэлсэгшэ. Харин Даба Будаевич мэтын хүндэ энэ хабаагүй ёһотой. Юуб гэхэдэ, эдэнэр хэхэ юумэеэ олоод лэ, улад зондоо, гүрэн түрэдөө туһатай, хэрэгтэй хүдэлмэриеэ ябуулһаар лэ байдаг ха юм.

Граждан дайн дүүрэжэ, совет арадай шэнэ байдалаа байгуулхын тулада тэмсэлээ эхилһэн үень, 18-тай Даба Будаев Новоселенгинскын эхин һургуулида багшаар хүдэлжэ эхилбэ.

1927 ондо тэрэниие Улаан-Үдын советско-партийна һургуулида һурахыень эльгээгээ һэн. Энээнээ дүүргэһэнэй һүүлдэ Даба Будаев Ёнхорой эхин һургуулида багшаар хүдэлжэ байхадаа, тэндэхи комсомольско организациин секретаряар һунгагдаа һэн.

Эгээл тэрэ үедэ ангиин тэмсэл бүри шангадаад байгаа. Комунанууд, ТОЗ-ууд эмхидхэгдэжэ, хамтын ажалай эхин һуури табигдажа байгаа ха юм. Тиихэдэ комсомолец-багша Даба Будаев энэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсоо бэлэй.

Даба Будаевич дүшөөд жэл соо багшаар хүдэлөө. Энэ үе соо гүрэн түрэдэ хэды шэнээн ехэ туһа хүргөөб? Тэрэнэй һургаһан үхибүүд багшанараар, инженернүүдээр, эрдэмтэдээр, врачнуудаар мүнөө хүдэлжэ ябана.

Түүхын эрдэмэй доктор, тэрэнэй һурагша Бато Бадмаевич Батуев багша тухайгаа иигэжэ хэлэдэг: «Даба Будаевич мэдэсэ ехэтэй, шадамар бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ. Тэрэ хүн бүхэндэ таараха «түлхюурхэниие» олоходоо угаа бэрхэ юм һэн. Багшанарайшье, һурагшанарайшье дунда нэрэ хүндэнь ехэ байха. Мүноошье болотор баярые хүргэн багшаяа һанажа ябадагби».

Үнэхөөрөөшье, Даба Будаевич эрдэмээ дээшэлүүлхые хододоо оролдожо ябаа. 1932—1934 онуудта тэрэ Новосибирск хотын багшанарай хоёр жэлэй институтта заочноор һуража, 1941 ондо Эрхүүгэй багшанарай гүрэнэй институт дүүргээ һэн.

Һүүлдэнь Монголой Арадай Республика эльгээгдэжэ, МНРП-гэй дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулида багшалаа һэн. Тэндэшье Даба Будаевич амжалтатайгаар хүдэлөө. Энээниие тэрэнэй үбсүүндэ яларһан «Алтан гадаһан» гэжэ орден, «1941—1945 онуудта ажалай габьяа гаргаһанай түлөө», «МНР-эй 25 жэл», «Ажалай тэмдэг», «Эб найрамдал» гэһэн медальнууд гүйсэдөөр элирхэйлэн харуулна.

Монголһоо бусаһанайнгаа һүүлдэ, тэрэ Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулида географи заадаг болоо һэн. Эндэшье эдэбхитэйгээр ниитын хэрэгтэ хабаадалсажа, һургуулиин профсоюзна организаци хүтэлбэрилжэ байхадаа, һургуулиин директор Б. Б. Шагдыровтай ехэхэн хэрэг ябуулга эрхилдэг байгаа.

Жэшээлхэдэ, һурагшанартаяа хамта түрэл колхоздоо али болохын туһа хүргэхэ хэрэг эмхидхэжэ, үбһэ, таряа хуряалгада амжалтатай ажаллаа һэн.

Тэрэнэй педагогическа үндэр мэдэсэ, методическа дадал шадабаринь олоной һайшаалда хүртэдэг байгаа. Хэшээлээ нэгэ янзаар ябуулдаггүй, харин хэрэгтэй сагтань һурагшанараа амаруулжа байгаад, зарим ушарта шоглоодшье абахадань, эсээд байһан һурагшанар эсэһэнээшье мартажархидаг байгаа ёһотой.

Нигээд лэ үнинэй багша, урданай коммунист Даба Будаевич Будаев пенсидэ гараашье һаа, залуу багшанарта туһалжа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна.

Тэрэнэй үхибүүдынь баһал багшанар, хүбүүниинь Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулида черчени болон зурагай багшаар хүдэлнэ. Басагадайнь ехэ—Люба химиин багша. Тэрэ Загарай тосхондо үдэшын һургуулиин директор юм.

Дунда басаганиинь—Роза венгр хүбүүндэ хадамда гараад, мүноо Будапешт хотын гимназинуудай нэгэндэ математика заана.

Одхон басаган Тамаранъ Улаан-Үдын 35-дахи дунда һургуулида географиин эрдэмдэ үхибүүдые һургана.

Даба Будаевич үхибүүдтээшье, өөрынгөө һанал бодол, дура хүсэл ойлгуулжа, дамжуулжа шадаа. Хүн бүхэн дэлхэй дээрэ өөрын мүр үлөөхэ ёһотой юм гэдэг. Тиимэһээ энэ хүнэй коммунистын хэжэ ябаһан хэрэгыень үхибүүдынь үргэлжэлүүлнэ. Энэл бэшэ гү, хүнэй үлөөһэн мүр?

Е. ГЕРАСИМОВА.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Онежскэ нуур дээрэхи Медвежьегорско портдо оньһожоруулагдаһан комплекс ашаглалгада оруулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша оператор М. Распутин комплексые хүтэлбэрилнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

МОЛДАВИ:

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭНЭ

КИШИНЕВ. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа Молдавиин элшэ хүсэ түхөөгшэд Агуу ехэ Октябриин һайндэрэй урда тээ гол түлэб дүүргэбэ. Эдэнэр 11 мянган тонно түлишэ алмаа. Энэнь хоёр долоон хоногой турша соо Кишиневой гаргашалхада хүрэхэ байна.

Жэлэй эхинһээ хойшо Молдавиин элшэ хүсэнэй станцинууд үйлэдбэрилэгдэһэн хүсэнэй киловатт-час бүхэндэ түлишэ гаргашалалгые нэгэ граммаар доошолуулһан байна. Эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа. Экономическа дүнгүүдээрээ ороной түрүү станцинуудай тоодо ородог Молдавиин ГРЭС-эй коллектив, жэшээнь, түлишэ гамтайгаар, турбоагрегадуудые шэнэдхэн һайжаруулжа ашагладаг болоо. Блогуудай хүдэлхэ таарамжатай гурим нэбтэрүүлһэнэй ашаар электронно-тоолон тодорхойлолгын машина эндэ хэрэглэгдэнэ.

РСФСР:

ТАРЯАЛАН ХАМГААЛНА

СТАВРОПОЛЬ. Урда урдын жэлнүүдтэ орходоо, һураггүй эртэ хүйтэржэ, түрүүшын саһанай ороходонь, шэнэ модо һөөгүүд һуулгагдаба. Хизаарай механизаторнууд 2750 гектар талмайда поли хамгаалхын тула модо һөөгүүдые һуулгаһан байгаа. Энэ жэлэй түсэбэй гурбанай нэгэ хуби шахуунь болоно. Ой модоной олон ажахынууд түсэбөө үшөө хабар байхада дүүргэһэн юм.

Гуша мянган километр газарта һуулгагдаһан олон жэлэй таримал модод газарай хүрьһэ, ургасые һалхинһаа хамгаална. Гадна, модо һөөгүүдэй таригдаһан полиин уларил ехэ тааруу зохид болодог. Энэнь гектар бүхэндэ ургасын гарасые гурбан центнерээр дээшэлүүлнэ.

Үнгэрһэн зун хизаарта һуулгагдаха 65 мянган модон бэлэдхэгдэһэн байна. Энэ модон намартаа, ерэхэ хабар таригдаха юм.

УКРАИНА:

ДОНЕЦКЫН БҮЛЭГ БАРИЛГАНУУД

ДОНЕЦК. Донецкэ областьдо түрүүлэн Марьинска районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо мянган толгой һаамхай үнеэдэй байрлаха бүлэг барилга ашаглалгада оруулагдаба. Энэнь үнеэдые гунжадые уянгүйгөөр байлгаха ёһотой фабрика болоно. Үнеэ һааха таһагтань «Елочка» гэжэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Эдэнэй хажууда ветеринарай лаборатори, тракторай, мүн тэжээл хубаарилха гараж оршоно. Үнеэдэй байра бүхэнэй дэргэдэ һарабша, хорёонууд бии. Тээ холохоно силос ба түмһэ хадагалха 20 м... тонно багтаамжатай түхе... гэнүүд баригданхай. М... дай ажаллаха арга болом... һайн. Эндэ бэеэ угааха... нууд, столово, амаралты... һалганууд бии.

Үйлэдбэриие үргэлж... оньһожоруулга зуун үнеэ... ха, ажалайнгаа бүтээсые... ба хахадаар дээшэлүүлхэ... һаалишан бүхэндэ олгогдо...

Түсэбтэ табан жэлэй ... соо областиин ажахы... 18.000 үнеэнэй хорин ... бүлэг барилга бодхоогдо... хараалагдана.

ЛИТВА:

ФЕРМЭ АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

ВИЛЬНЮС. Литвагай ... ту Аушра» колхоздо 400 ... дэй харууһалагдаха түгэс... һожоруулагдаһан бүлэг б... га ашаглалгада тушаа... Шэнэ барилга Литвагай ... хынуудта баригдаһан ... табадахи фермэ болоно. ... дүүрэтэр эндэ үшөө ... иимэ барилга ашаглалгада... шаардаха юм.

(ТАСС-ай корр.)

Нүхэр И. БРОЗ ТИТЫН хэлэһэн үгэ

(Үргэлжэл. Эхинийнь 1-дэхи нюурта).

...он оронууд ба арадууд ...риалис даралта хашал... ...ододог, тэдэнэй эрхэ ...дэ, бэеэ даанхай бай... ...дэбжэлтын түлөө ...дэнь империалист... ...бүдүүлиг янзаар доо... ...байна. Вьетнамда ...оной засагаархид Ла... ...баталагдаһан хэлсээ... ...таһалгаряагүйгөөр ...тэндэ эб найрамдал ...олгые бүтээгдэшэгүй ...но. Энэ ороной зобо... ...ехээр зобоһон арадта ...найрамдал аргагүй хэрэг... ...бшуу. Камбоджодошье ...лан байдал тогтоогдоо... ...Һахадааб гэхэдэ, кхмер ...генерал Лон Нолой ...наймаалдаг урбахы зэ... ...тэрэ газаа талаһаа хү... ...баадхагдадаг байха ...Африкада Португали ...Анголын, Мозамбигай, ...нея-Бисаугай арадуудта ...үгүү хэрзэгы муухай ко... ...иальна дай хэнэ. Харин ...Африкада расис заса... ...рхид арһа яһанай илгаа ...дадаг бузар бузагай по... ...икаараа бүхы дэлхэйн ...иитэдэ хэдэн арбаад ...туршa соо зүрюу ...гаргана.

...һүүлэй жэлнүүдтэ Латинн ...ерикын түбидэ үргэнөөр ...эрһэн сүлөөрэлгын ба ...даанхай байдалаа бэхи... ...лхын түлөө хүдэлөөн ...периалис болон хархи... ...нүүдэй зүгһөө тэнэг ехэ ...үүсэлтэдэ хүртэнэ. Чи... ...фашис сэрэгэй заса... ...рхид хуулита правитель... ...ые буугай хүсөөр унагаа... ...президент Альендиие ...ад, энэ ороной демокра... ...ска ба түрүү үзэлтэй ...нүүдые хайра гамгүй... ...хюдан дарана.

...Дүтын Зүүн зүгтэ аюулта ...хэрэгүүдэй гэршэнэр ...оһон байнабди. Эдэ үй... ...хэрэгүүд араб оронууд ...он арадууд түшаа Израи... ...н саг үргэлжэ ябуулдаг ...имтархы, эзэрхэг түрим... ...политикын, мүн гадаа ...һаа элбэг ехэ туһалам... ...да хүртэдэг политикын ...дүн мүн болоно. Эдэ ...дууд туйлай олон хүнүү... ...алуулһан, материальна ...идолдо орео, энээнһээ ...дна дэлхэй хадаа бүри ...хэмжээнэй дайн сэрэгэй ...орооной аюулда орон ...даһан байха юм. Энэ ...орооной хойшолонгуу... ...ухаандаашье оруулхын ...агүй байха һэн.

Мүнөө тэндэ тогтоогдоһон ...зуурын эблэрэлгэ дан... ...һаа тогтууригүй. Хүсэ... ...оролдолгын гаргагдаба ...е. Дүтын Зүүн зүгтэхи ...өөнэй байдал тон ехэ ...ултай байһаар. Ушарынь ...дэ, иимэ байдал тохёол... ...лһан ушар шалтагаануу... ...ь хүсэдөөр үшөөл усад... ...даадүй. Мүнөө тогтоо... ...д байһан эблэрэлгэ хадаа ...нэ, бүри аюултай хёмо... ...ндо хүргэхэ зам дээрэхи ...зуурын амаралга гэжэ ...оогүй һаа, эб найрам... ...тээшэ эрид эрьелтэ хэхэ ...мүнөө ерээд байна гэжэ ...дэ тоолонобди. Энэ удаа ...ад зам дээрээ зогсожо ...охогүй. харин Дүтын ...үн зүгэй асуудалые шиид...

хэхэдээ, бүгэдые хабаадуулһан, үнэн зүб, найдамтай бата шиидхэбэри гаргахын тулада бүхы юумэ хэхэ шухала. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэрииe хүсэндэнь оруулха. нэн түрүүн эзэмдэһэн бүхы араб газар дайда дээрэһээ Израилиин хойшолуулалтагүйгөөр гаража ошохо ябадал бэелүүлхэ, Палестиныг араб арадай хуулита эрхые хангаха шухала. Имагтал иимэл аргаар энэ районой бүхы оронууд болон арадуудай бэеэ даанхай байдал, газар уһанай бүрин бүтэн байха ябадал хангахын тулада, эдэ бүхы оронуудта, мүн бусад оронуудта хабаатай амин шухала удха шанартай бусад асуудалнуудые шиидхэхын тулада таатай эрхэ байдал байгуулагдажа болохо, тиигэжэ бүхы дэлхэй дээрэ бүри бата бэхи эб найрамдал, тогтууритай һайн байдал тогтоогдожо болохо.

Эгээл энэ баримта хадаа Дүтын Зүүн зүгтэхи мүнөөнэй бэрхэшээлнүүдые дабан гараха боломжотой ори ганса арга зам гэжэ дэлхэйн улам бүри олон оронууд тооложо, энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө эдэбхитэй хубитые оруулна, энэ ушар яһалашье сэдьхэл баясуулна.

Өөһэдынгөө хуулита эрхэнүүдые бэелүүлхын түлөө үнэн зүб тэмсэл хэхэдэнь араб оронуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг ехэ туһаламжа, дэмжэлгые бидэ, нүхэр Брежнев, үндэрөөр сэгнэнэбди гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Ямаршье бүлэглэлнүүдтэ хамжаагүй, социалис ба эб найрамдалда дуратай бусад оронуудтай хамта Югослави хадаа дэлхэйн энэ райондо үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал тогтоохын аша туһада араб оронууд болон арадуудай хэдэг сүлөөрэлгын тэмсэлдэнь бүри мүһэн дэмжэлгэ үзүүлдэг юм.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Минии дурдаһан эдэ асуудалнууд хадаа мүнөө үедэ хүн түрэлтэндэ тохёолдодог олон тоото асуудалнуудай имагтал нэгэ хубинь болоно. Зүгөөр эдэ асуудалнууд хадаа уласхоорондын мүнөөнэй харилсаануудай үндэһэ һууринууд үшөөл тогтууригүй гэжэ яһалашье эли тодоор гэршэлэн харуулна. Иимэ политикын һайн үрэ дүнгүүдые дэлхэйн бүхы арадуудай бодотоор харахын тулада, түгшүүрилтэ байдал улам саашадань һуларуулхын, уласхоорондын оршондо үгэеэ ойлголсохын тулада мүнөө олохон оронуудай хүсэлэл оролдолгоёо гаргажа байгаашье һаань, үшөө ямар ехэ шэнэ хүсэлэл оролдолго гаргаха хэрэгтэйб гэжэ энэ баримта гэршэлнэ.

Эб найрамдал ба аюулгүй байдал хубаагдашагүй, тэдэ хадаа имагтал үсөөхэн тоотой оронуудай хэрэг бэшэ. тиимэ байхыншье аргагүй, уласхоорондын харилсаануудые гуримшуулха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ бултадаа нэгэн адли эрхэтэйгээр, харюусалгаяа мэдэрэн байжа хабаадалсаха эрхэтэй, бултадаа иимэ уялгатай гэжэ Дүтын Зүүн зүгэй жэшээ дээрэ үшөө дахин эли тодоор харагдаба. Бидэнэй ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог Европодохи шахардуу байдалые улам саашадань һуларуулха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэг Дүтын Зүүн зүгтэхи мүнөөнэй байдалай муу хойшолонгуудай нүлөөндэ оронгүйгөөр хүгжэжэ шадахагүй гэжэ мүнөө илангаяа эли тодо болоо.

Эдэ бүгэдэ ямаршье бүлэглэлдэ хабаадаагүй оронуудай Алжирта болоһон конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Шахардуу шанга асуудалнуудые шиидхэхын, уласхоорондын харилсаануудые һайжаруулхын түлөө дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэй хамта эдэ оронууд тэмсэхээр эрид шиидэнги, бэлэн байһанаа хүсэдөөр элирхэйлэн мэдүүлээ. Конференци дээрэ ямаршье бүлэглэлдэ хамжахагүй гэһэн политикын түрүү шэнжэтэй үүргэнь, тэрэнэй уласхоорондын горитой ехэ удха шанар бүрин хүсэтэйгөөр батадхагдаһан байгаа. Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон үйлэ хэрэгүүдтэй дашарамдуулан, ямаршье бүлэглэлдэ хамжадаггүй оронуудай ажал ябуулгашье энээниие һэжэглэлтэгүйгөөр батадхаа.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэгтэ Советскэ Союзай оруулһан хубитые, һүйдхэлтэ аюул тохёолдуулхагүйн тулада шиидхэгдээгүй асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулха ябадалда зорюулагдаһан Танай, нүхэр Брежнев, өөрынтнай гаргаһан хүсэлэл оролдолгые бидэ үндэрөөр сэгнэдэгбди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).** Энэ талаар манай хоёр оронууд саашадаашье амжалтатайгаар харилсаха, эб найрамдал аршалан хамгаалха, уласхоорондын адли тэгшэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ байха гэжэ би батаар этигэнэб. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).**

Белградта, мүн Москвада бидэнэй уулзаһан үеынхидэ адляар мүнөөнэй хэлсээнүүд хадаа манай арадуудай, эб найрамдалай, социализмын аша туһада манай хоёр ороной ба партинуудай хани ёһоной, али бүхы талын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ оруулагдаха нилээд ехэ хубита болохо байха гэжэ өөрыгөө этигэжэ байһые мүн лэ онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэй һэм. **(Альга ташалган).**

Танай, нүхэр Брежнев, элүүр мэндэ ябахынтнай түлөө, Танай нүхэд-соратнигуудай элүүр мэндэ ябахын түлөө, хани барисаата Советскэ Союзай али бүхы талааруаа хүгжэхын, дэбжэлтын түлөө, Советскэ Союзай Коммунис партиин шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө, манай оронуудай, арадуудай болон партинуудай хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной түлөө энэ юрөөл табихыемни намда зүбшөөгыт! **(Нэрьемэ альга ташалган).**

МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛЭГШЭДТЭ—ШАНГУУД

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профсоюзуудай областной Соведэй Президиум нютагай мэдэлэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, түрүүшүүлээ өөһэдынгөө дамжуулгын Улаан Тугые мүнгэн шантайгаар баряулха тогтоол баталан абаа.

«Ремстрой» трестын оньһожоруулгын участогай коллективтэ, Түнхэнэй лесхозой, Байгалай ОРС-ын коллективүүдтэ һайн үрэ дүн туйлажа, мүрысөөндэ түрүүлһэнэйнь түлөө тус бүридэнь 800 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдахаар шиидэгдээ.

Продукци наймаалха түсэбөө 101,5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 102,3 процент дүүргэһэн Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай коллективтэ 2.100 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха болоо.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 380 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан Улаан-Үдын столовонуудай трестын 15-дахи столовын коллективтэ барюулагдахань. Энэ коллектив эдеэ хоол наймаалха түсэбөө 184,9 процент дүүргэһэн байна.

Улаан-Үдын горпищеторгын ажахын тоосоондо ороһон 2-дохи магазинай коллективтэ, Хяагтын худалдаа-наймаанай конторын 1-дэхи магазинай коллективтэ тус бүридөө 300 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдахаар шиидхэгдээ.

Хэдэн коллективтэ хоёрдохи һуури олгогдохоһоо гадна. мүнгэн шангууд барюулагдахань. Продукци наймаалха түсэбөө 114,7 процент, ажалайнгаа бүтээсэ 104,3 процент дүүргэһэн Бэшүүрэй оёдолой фабрикын коллективтэ 1.500 түхэригэй мүнгэн шан үгтэхэ болоо. Продукци наймаалха түсэбөө 105,4 процент, ажалайнгаа бүтээсэ 108 процент дүүргэһэн Романовска лесхозой коллективтэ 480 түхэриг барюулагдахаар шиидхэгдэбэ.

Түлишын промышленностиин Управлениин Дээдэ-Үдын леспромхозой, Селенгинскэ 8-дахи хилээмэнэй заводой, Баргажанай ОРС-ын коллективүүдтэ тус бүридэнь 600 түхэригэй мүнгэн шангууд барюулагдаха болоо.

Олон коллективтэ гурбадахи һуури олгогдожо, мүнгэн шангууд барюулагдахаар шиидхэгдээ. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха түсэбөө 103,2 процент, мүнгэ зөөри нөөсэлхэ түсэбөө 104,6 процент дүүргэһэн Улаан-Үдын горбыткомбинадай коллективтэ 1.100 түхэригэй шан барюулагдаха болоо.

200 түхэригһөө 800 түхэриг хүрэтэр мүнгэн шанда хүртэһэн коллективүүдэй тоодо «Ремseason» —

«Рембытприбор» комбинадай, Заудагай туршалга-харуулгын оньһожоруулагдаһан лесхозой, Захааминай 7-дохи хилээмэнэй заводой, Улаан-Үдын һүнэй комбинадай коллективүүд оролсоһон байна.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Ажалшадай депутадуудай городой, районно, аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай секретарьнарай һарын курс боложо һаяшаг дүүрэбэ.

Курсада хабаадагшадта зорюулагдан олон лекци уншагдаһан байна. КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, институдуудай научна хүдэлмэрилэгшэд, багшанар лекцинүүдые уншаа.

Аймгүйсэдкомой секретарьнууд республикын зарим аймагуудта ошожо, нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэритэй танилсаа. Тэдэнэр Ивалгын поселково Соведэй хүдэлмэритэй, Сэлэнгын аймагай Соведэй, мүн тэрэ аймагай Загастайн сомоной Соведэй хүдэлмэритэй танилсаа. Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедэй депутадуудай саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай бүлэгэй, гэрэй комитедэй ажалтай танилсаһан байна.

А. ПОПОВ.

Мансур Казакулин огородой эдеэгээр, үлир жэмэсээр консервэ хэдэг Үнэгэтэйн заводто хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Крахмал бүтээн гаргадаг оньһон түхеэрэлтын машинистээр хүдэлхэ үедөө тэрэ энэ хугасаада шэлэһэн мэргэжэлээ һайн мэдэхэ хүнүүдэй нэгэн болонхой юм. Нүхэр Казакулин халаан бүриингөө даабарииe 110—115 процент дүүргэдэг заншалтай. Һайн шанартай продукци ехээр гаргахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын тулада оролдоно.

Энэл заводто хүдэлдэг, хатаалгын машинын оператор Ксения Маркеловна Устинова мүн лэ һайнаар хүдэлдэг. Тэрэ үдэрэйнгөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Машина соонь хатаагдаһан жэмэстэ болон огородой зүйлнүүд хододоо һайн шанартай байдаг.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Загарайн аймаг.

Хүршэ областьһоо ерэһэн бэшэг

ҺҮДЭНТЫН ДУНДА ҺУРГУУЛИДА

БУРЯАД ХЭЛЭЭР СЕМИНАР

Һаяхан Агын Буряадай национальна округой Агын районой Һүдэнтын дунда һургуулида округой буряад хэлэн ба литературын багшанарай семинар боложо үнгэрбэ. Тус семинарта хамта гушаад багшанар суглараа. Тэдэнэй дунда үнинэй багшанар: Буряадай бэлигтэ поэт Дондок Улзытуевта, залуу зохёолшод Г-Д. Дамбаевта, Б. Батоевто, Д. Дылгыровтэ болон бусад уран зохёолшодто ном заадаг Цырегма Намдакова, хэдэн үеын багшанарай багша Бадма-Базар Намсараев, Агын нэгэдэхи дунда һургуулиин багша Дулма Дашиева, мүн олондо хүндэтэй болоһон, арба, хори гаран жэлдэ түрэлхи хэлэеэ хүгжөөлсэн дэгжээжэ ябаһан багшанар, хэдэн һургуулиин литературна кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа.

Сугларһан багшанар түрэлхи хэлээр хоёр хэшээлдэ орожо, дүй дүршэлөө хубаалдаа. Һүүлээрнь семинарай хүдэлмэри эхилһэн байна. Нэн түрүүлэн Һүдэнтын һургуулиин директор Батомункуев Норсон Батомункуевич сугларагшадые һургуулиингаа түүхэ һуралсалтай, хэрэг ябуулгануудтай танилсуулба.

Удаань эндэхи буряад хэлэ, литературын багша (буряад хэлэнэй хоёр багша бии юм) Лхасаранова Лхама Золтоевна үгэ хэлэхэтээ хамта, классайнгаа шэмэглэл, һуралсалай бүхы хэрэгсэлнүүд тухай хөөрэжэ үгэһэн, харуулан танилсуулһан байна. Мүн энэ һургуулиин үнинэй багша Б-Б. Намсараев буряад хэлэ заалгаар методическа хүдэлмэри тухай хэлэбэ. Тиигээд Ц. Н. Намдыкова (Зугаалайн дунда һургуули), Д. Р. Дашиева (Ага), Д. Д. Дондокова (Шандалиин дунда һургуули) гэгшэд үгэ хэлэбэ. Эдэнэй удаа хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат, Агын багшанарай үчилищида заадаг Д-Н. Д. Доржиев түрэлхи буряад хэлэн, тэрэнэй элдэб янзанууд, грамматикын зарим хубилалтанууд, һургуулинуудта түрэлхи хэлэеэ зааха онол арганууд тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна. Баһа Б-Б. Намсараев «Булаг» гэдэг литературна кружогой хүдэлмэри тухай һонёор хөөрэбэ. Арадай гэгээрэлэй окружной таһагые даагша Ц-Д. Н. Номогонов округой һургуулинуудтахи һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай хэлэбэ, Тиигэхэ зуураа, түрэлхи буряад хэлэ зааха талаар амжалтануудые туйлаһан багшанарта Ц. Н. Намдаковада, Д. Р. Дашиевада, М. Р. Рабдановада, Ц. Б. Балдоржиевада, Ф. Б. Бальчиндоржиевада болон бусад нүхэдтэ Хүндэлэлэй грамотануудые барюулба.

Тиин округой арадай гэгээрэлэй таһагай дэргэдэхи методическа кабинедые даагша Г. Б. Дашинимаева ниитэ тобшолол хэһэн байха юм. Удаадахи иимэ семинар уран зохёолшо Жамса Тумуновай нютаг — Табтаанайда үнгэргэхөөр шиидхэгдэбэ. Мүн эдир бэшэгшэдэй семинар хойто зун Агада үнгэргэхөөр шиидхэгдээ. Энэ семинартай дашарамдуулан, энэ корреспонденциин автор түрэлхи хэлэнэй багшанарта иимэ шүлэг зорюулаа:

Аба эжы хоёрнай
Арюун бэеэ олоходоо,
Хаба шадал, дуранай
Халуун ульһаар
холбогдоо...
Түрүүн холбоо
байгуулһан
Түрэл һайхан хэлэмнай.
Түмэн олон араднай
Түүхэ, замаа эхилхэдээ,
Аман үгын баялигай
Дээжынь хубаан
хүхнилдөө.
Түүхэ домог
залтуулһан
Түрэл нангин хэлэмнай.
Түрэл буряад хэлээ
Дүмэн гамнан шудалжа,
Дүүрэн зандань
дэлбэлээл,
Гүн удхыень задалжа,
Хэрэг дээрээ харуулдаг
Түрэл хэлэнэй багшанар.
Гэртээ нялха хүүгэдээ
Дүрэтэй гараар
бөөмэйлэн,
Хүл дээрэнь гаргадагтал,
Үнэр баян хэлээ
Сэбэр наринаар сахилсадаг
Түрэл хэлэнэй багшанар.
Эртэ урдаһаа эхитэй
Эхэ, эсэгын хэлые
Нэрэтэй, түгэс хүсэтэй
Гэрэл, туяадал хурсадхал,
Эдир хүүгэдтэ
дамжуулдаг
Түрэл хэлэнэй багшанар.

ЛИТЕРАТУРНА МУЗЕЙ НЭЭГДЭБЭ

Үнинэй багша, литератор, арадай гэгээрэлэй отличник, «Булаг» гэдэг литературна кружогые эмхидхэгшэ, тэрэнэй саг үргэлжын хүтэлбэрилэгшэ Бадма-Базар Намсараевай хэдэн арбаад жэлэй турша соо суглуулһан зүйлнүүдэй үндэһэн дээрэ, мүн тэрэнэй өөрынь айхабтар ехэ оролдолгын, хүдэлмэриин ашаар Һүдэнтэ нютагай литературна музей нээгдэбэ. Энэ музей Ждановай нэрэмжэтэ колхозой соёлой ордоной нэгэ таһалгые эзэлнэ. Музей хэдэн бүлэг гэхэ гү, али булангуудһаа бүридэнхэй. Жэшээнь, «Манай нютагаархид» гэһэн бүлэгтэ — Агын авторнуудай зохёолнууд. Тэрэ тоодо эндэхи нютагһаа гараһан эрдэмтэн нүхэр Д. Д. Дарижаповагай «Буряад хэлэн — һургуулида» гэһэн реферат бии; Буряадай уран зохёолшод, Забайкали болон Буряадай республикада хабаатай түүхын материалнууд (хамта хори гаран суглуулбари); Монголой Арадай Республика тухай суглуулбаринууд; гар бэшэлгын «Булаг» гэдэг журналай 1-дэхиһээ 40-дэхи хүрэтэр номернууд; «Хүхэ сээл» гэдэг журналай 10 номер табигданхай. Тус журналда нютагай хүнүүд юумэеэ хэблүүлдэг байгаа. Гэхэтэй хамта Буряадай республика болон Шэтын областиин бүхы уран зохёолшодто тус тустань зорюулагдаһан данса суглуулбаринууд байха юм. Эдэ бүхы материалнууд болон зохёолнуудые нүхэр Намсараев 1940 онһоо эхилжэ суглуулһан, бүридхэһэн, саг сагаарнь таарулжа согсолһон байна. Энэ ехэ хүдэлмэринь Буряадай хэлэ бэшэг, литературада ехэ туһа нэмэри боложо үгэхэ жэшээтэй.

Гадна 5 дэбтэрһээ бүридэһэн «Октябриин тетрадьнууд», 13 дэбтэрһээ бүридэһэн рассказууд, очеркнууд болон публицистическэ статьянууд, «Агын аялганууд» гэһэн литературна материалнууд, Буряадай уран зохёолшодой бүхы конференцинүүд болон съезднүүдэй материалнуудай хэдэн дэбтэр эндэ согсологдон табигданхай. Энэ музей Буряадай литературые олониитын дунда дэлгэрүүлэн элишэлхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ туһа нэмэри оруулха аабза гэжэ үнэн зүрхэнһөө найдалдана.

ҺУРГУУЛИИН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Һүдэнтын дунда һургуули хадаа Агын округой нэрэтэй түүхэтэй һургуулинуудай дунда ехэ һуури эзэлнэ. Энэ һургуулида эхин һуури табиһан, эндэ һураһан, холын габьяата һаруул замуудые оложо гараһан зониие тоолохо, нэрлэхэ болоо һаа, олон байха. Хэд бэ гэбэл, энэ нютагһаа олон эрдэмтэдэй урган гараха тухай, тиимэһээ эндэ шэнэ үеын томо һургуули байгуулан хүгжөөхэ тухай һанаан бодолдоо шэбшэһэн эрдэмтэ Цыбен Жамцарано (нютагай хүн). Буряадай республикын военком, полковник Д. Г. Гончиков, эрдэмэй кандидат Ц. Д. Дугаржапова. Д. Д. Дарижапова арадай гэгээрэлэй отличнигууд Б. Б. Намсараев, Х. Б. Бадараев, А. Н. Баторова, Л. З. Лхасаранова, Г. Ж. Жигжитжапов. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэгээр тулалдан унаһан поэт Ц-Д. Цимпилон болон бусад.

Мүнөө энэ һургуулида 570-аад хүүгэд һурана. Тэдэниие 30 гаран багшанар һургажа, хүмүүжүүлжэ байдаг. Эдэ багшанарай дунда эрхим амжалтануудые туйлаһан, эдир үхибүүдые эдирээгүйн сэбэр һүбэлгэнөөр аян замдань үдэшэдэг багшанар: математигууд Х. Б. Бадараев, А. Н. Баторова, географ Ц. М. Митупова, биолог И. С. Базарова, эхин классудай багшанар Д. М. Махарова, Д-Х. Ц. Цыденова гэгшэд бии. Багшанарай олонхинь энэ нютагһаа далижа лан зон юм.

Тус һургуулида 11 кабинет хүдэлнэ. Энэ жэлдэ дүүргэжэ гараһан 46 һурагшадай 26-ниинь дээдэ һургуулинуудта, нилээд олониинь тусхай дунда һургуулинуудта, техникумүүдтэ һурана. Олохон хүүгэд түрэл нютагтаа хонишод, механизаторнууд болоод хүдэлжэ байнхай.

Эндэхи һуралсал—хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайн дүнгүүдтэй. 1972—1973 онуудай һуралсалай жэлэй дүн гэбэл, 99,1 процент.

Һаяхан ноябриин 4-дэ Һүдэнтын дунда һургуули талын нарандал гэрэлтэй табин хүдэр наһанай алтан ойгоо тэмдэглэбэ. Эндэ холо, ойроһоо хүндэтэ айлшад уригдажа, амаршалга, юрөөлөө бэлэглээ. Тэдэнэйнь дунда энэ шүлэг:

Һүдэнтэ нютагай
омогорхол —
Хүдэржэн мандаһан
һургуули!
Хүндэтэ нэрэшни
тодорбол,
Жэнхэни Агадаа
суурхуулан,
Һургажа багаһаань
энхэрһэн
Эдирхэн хүбүүд,
басагадшни
Ургажа далижан элирһэн
Эрдэмтэд, ажалшад
болонхой,
Эрьежэ ерээд нютагтаа
Харюулжа байнал
ашыешни,
Дүүргэжэ гараһан
шамдаа
Зорюулжа байнал
баяраашье.
Һаналши — хэды
хүүгэдтэ
Һургаал заабари
түхеэһэнээ,
Хараалши — тэдэ
хүнүүдтэ
Харгын дэмбэрэл
үлөөһэнөө.
Һургаал, заабари.
захяашни
Үргөөл тэдэнэй солые,
Харгын дэмбэрэл —
заяаншни
Үгөөл тэдэндэ золые,
Табин ашата наһанайш
Халин дэлгэрһэн һураг
суунь —
Урма дүүрэн
багшанарайш
Уран бэлигэй магтаал
дуун:
Олон хүүгэдые
хүмүүжүүлэн
Арюун харгыдань
дэбжүүлжэ,
Түрүү зэргэдэ нэрлүүлэн
Түүхэ домогто
бэшүүлжэ,
Эхэ түрэл нютагайнгаа
Эрдэмэйнь ордон гэгдыш
даа,
Энхэ, золтой
наһанайнгаа
Урданайнь солые
дабтыш даа!

А. ЖАМБАЛОН.

ЛОДОНГИЙН ТУДЭВ, ТЭРЭНЭЙ НОМ ТУХАЙ

«Байгал» журналай табан... зургаадахи (1972 он), ...дэхи (1973 он) номер... ...дта Монголой мэдээжэ ...н зохёолшо Лодонгийн ...дэвэй найруулһан «Алтан ...даһан» гэжэ туужа буряад ...н дээрэ хэблэгдэн гараа ...Тус уран зохёолые Ц-Ж. ...мбиев Д-Ж. Дамдинова ...буряадшалба.

Л. Тудэв хадаа 1935 ондо ...дэл малшанай бүлэдэ түрэһэн байна. Тэрэнэй нютаг ...һэн Алтайн хадануудай ...лга дээрэ байдаг юм. ...56 ондо уран зохёолшо ...ан-Баатарай багшын дээ... ...һургуули дүүргээ. тии... ...д 1967 ондо КПСС-эй ...К-гай дэргэдэхи ниитын ...кануудай академи түгэ... ...һэн, тэндэ һураха үедөө ...онголой уран зохёолой ...үжэлтэ тухай диссертаци ...эжэ хамгаалаад, эрдэмэй ...ндидадай нэрэ зэргэдэ хүр... ...һэн гээшэ.

Л. Тудэв залуу зохёолшо, ...бшье олохон ном бэшэ... ...хүн. Тэрэнэй номууд ...оветскэ Союзай арадуудай ...лэн дээрэ оло дахин хэб... ...дэн гараа. «Хадын үер» ...нэ романиинь ород, казах, ...орусс хэлэн дээрэ. «Ал... ...гадаһан» гэжэ туужань ...од, узбек, тува, буряад хэ... ...дээрэ оршуулагдажа га... ...һан байна. «Ойн түймэр», ...Жаргал» гэжэ зохёолнуу... ...йнь түүбэри ород хэлэн ...рэ хэблэгдээ.

Лодонгийн Тудэв Монго... ...й уран зохёолшодой хол... ...оной түрүүлэгшын орлог... ...ор энэ жэл зарлагдаһан ...ан зохёолшодой ехэ хурал ...рэ һунгагдаба. Гадна Л. ...дэв Арадай Ехэ Хуралай ...путат, МНРП-гэй ЦК-гай ...шүүндэ кандидат. Залуучуулай Эблэлэй ЦК-гай бюро гэшүүн.

«Хадын үер» «Нүүдэл ...йзэл» гэжэ романуу... ...түлөө 1971 ондо Гүрэ... ...шангай лауреадай нэрэ ...гэдэ тэрэ хүртэһэн бай...

«Алтан гадаһан» гэжэ туужа 1967 ондо хэблэгдээ. Олон янзын материалнуудые, баримта бэшэгүүдые хэрэглэн, XX зуун жэлэй арбаад — хорёод онуудай үедэ Монголдо болоһон үйлэ хэрэгүүдые, монгол арадай хубисхалта тэмсэлые, Сүхэ-Баатарай ажабайдал, ажал ябуулгые зохёолшо найруулан туужална.

Туужа хоёр бүлэгһөө бүридэнэ. Нэгэдэхи бүлэг дотор автономито үеын байдал харуулагдана. Залуухан, арбан зургаан наһатай Сүхэ хүбүүн Урга-Хяагтын тракт харгыда улаа нэхэдэг, түшэмэл сайдуудые шэрэдэг байгаа. Харгыдаа ябахадаа элдэб үнгын юумэ үзэдэг һэн. Үлэсхэлэн зоболондо дайрагдаһан хүнүүд, тэнэг болотороо мүргэл хэһэн һүзэгтэйшүүл, тарган табхагар ноёд, түранхай бохигор богоолнууд харгыда уулзадаг бэлэй. Эдэ бүгэдые хурса нюдөөрөө адаглажа ябаһан Сүхэ хүбүүн ой ухаандаа оруулжа, хадуужал ябаа. Уран зохёолшо залуу хүбүүнэй образ этигэхээр харуулжа шадаа.

Нэгэтэ залуу улаашан Сүхэ харгын жаахан станцида гансаараа гүйлгэжэ ерэбэ. Эндэ улаашад борсо мяхаяа халуун сай соо хэжэ, зөөлэрүүлэн эдижэ һуубад. Гайхаһан улаашад Сүхэһөө асууба:

—«Зай, ши юундэ гансааран ерэбэш? Шинии шэрэхэ ноёд барагдаа гү?

Тиихэдэнь Сүхэ иигэжэ харюусаба: «Ноён хойноһоомни мориилжо ябана. Улаалжа ябаһан ноёмни замдаа аяншаран моринһоо унашоо. Тэрэ ноён дарга үхэдхэн унаба гээшэ гү гэжэ ойронь ошон гэһээм, тэрэмни намайгаа хараажа оробо ха юм. Намда юундэ хүл муутай мори үгөөбши гэжэ байжа бадашаба. Тиихэдэнь минии муу замни хүрэжэ, тэрэнэй хэбтэһэн газартань орхёод, энэ гүйлгэжэ ерэбэб.»

Хужарбуланда Сүхэ нилээн саг соо сэрэгэй алба хээ, эндэ байхадаа наһанайнгаа нүхэр Янжиматай уулзаа. Сэрэгэй албан хатуу һэн. Хэршье хэсүү хүндэшье һаань, Сүхэ сэрэгэй мэргэжэлые бэрхээр шудалаа, сэрэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябаа. Орон нютагайнгаа, эрхэ сүлөөгэйнгөө, арад, зонойнгоо түлөө ойрын сагта тэмсэхэ байхаб гэжэ Сүхэ мэдэжэ байгаа. Тэмсэхэ саг удаан болонгүй хүрэжэ ерэбэ. Хархис дайсанай сэрэгүүд зүүн зүгһөө Монголой газар дээрэ оробо. Энэ сэрэгүүдтэ [illegible] зүүлжээ мордобо. Хэдэн шанга байлдаанда хабаадажа, Сүхэ дайшалхы габьяа Хужарбуланай сэрэгшэд харуулаа. Тиимэһээ Сүхэдэ «баатар» гэһэн соло олгогдожо, малгайдань алтан лэнзэ хайрлагдаба. Энэ сагһаа хойшо Сүхые Сүхэ-Баатар гэжэ нэрлэдэг болоһон юм. Сэрэгэй албанда ябахадаа. Сүхэ-Баатар гансал сэрэгэй һургуули хээ бэшэ, харин Эхэ оронойнгоо ерээдүйн байдал тухай, үгытэй малшан арадайнгаа эрхэ сүлөө тухай бодожо, тэдэниие богоол дарлалтаһаа сүлөөлхэ арга бэдэржэ ябаһые Л. Тудэв зураглан бэшэнэ.

«Алтан гадаһан» гэжэ туужын хоёрдохи бүлэгтэ Сүхэ-Баатарай революционно зам тодоор харуулагданхай. Сэрэгтэ алба хэһэнэй удаа 1919 — 20 онуудаар тэрэ Урга хотын типографида ажаллаһан байна. Эндэ багша Онхотын Жамьянтай тэрэ уулзана, тиигээд хамта ажаллана. Багахан ябахадань, Сүхые энэ үбгэн бэшэгтэ һургаһан байгаа. Мүнөө типографида тэдэ хоёр хүдэлжэ байхадаа, һанал бодолоо андалдан хөөрэлдэнэ, бэе бэедээ ехэ туһа хүргэнэ. Сүхэ-Баатар эндэ хүдэлхэ гэжэ һайн дураар тооной ерээ. Юундэб гэхэдэ, типографида элдэб нюуса саарһан хэблэгдэнэ, тэрэниие дууһыень мэдэжэ байха хэрэгтэй. Тиигээд аргаа оложо, өөһэдөөшье хубисхалда уряалһан уряа бэшэлгэнүүдые барлажа болохо байгаа. Тиимэ арга олдодог һэн. Сүхэ-Баатар, Жамьян-багша нүхэдөөрөө хамта уряа бэшэлгэнүүдые зохёогоод, тэрэнээ барлаад, хотын гудамжаар, мүргэлэй газараар. Хитадай сэрэгэй байраар тараадаг байһан юм.

Номой хоёрдохи бүлэг соо революционно бүлгэмүүдэй нэгэдэлгэ, Арадай-хубисхалта нам байгуулга харуулагдана. Россиһаа ерээд, алба хэжэ байһан түрүү үзэлтэй хүнүүд, нэн түрүүн Ефим Лопатин, Михаил Кучеренко, буряад доктор Цыбиктаров монгол революционернуудтай нягта барисаатай, Россида илаһан социалис хубисхал, большевик партиин, Совет засагай политика тухай гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэдэг байгаа. Жэшээнь, 1907 онһоо большевик Ефим Лопатин Сүхэ-Баатартай хододо уулзажа, Совет Россида болоһон хубисхал тухай, большевик парти, тэрэнэй программа болон дүрим хөөрэжэ үгэдэг һэн.

«Сүхэ-Баатар, революци хэхэ хэрэгтэй. Гансал тэрэ ажалшан арад түмэниие абарха. Партигүйгөөр революци хэжэ шадахагүйт,—гэжэ Лопатин хэлэһэн байна.

Туужа соо монгол революционернүүдэй нюуса ажал ябуулга, тэдэнэй һанал бодол, арадай тэмсэлые ударидан жолоодогшо болохо парти байгуулха талаар гэдэнэй ябуулһан ажал, бүтээһэн хэрэгүүдынь элеэр харуулагдана. Ехэхэн бэрхэшээлнүүдые дабан, элдэб аюулнуудые үнгэрэн, Сүхэ-Баатар, тэрэнэй соратнигууд Арадай хубисхалта нам байгуулһан байха юм. Намай эмхидхэлэй съезд хадаа хилын дэргэдэ һууриждаһан Хяагта хотодо 1921 оной март һарада болоһон юм. Удаань Сүхэ-Баатар хэдэн нүхэдтэеэ Москва хото ошожо. Владимир Ильич Ленинтэй уулзажа, сэсэ мэргэн заабаринуудые абаһан байна. Эдэ заабаринууд монгол арадай тэмсэлдэ, Монголой саашанхи хүгжэлтэдэ ехэхэн дэмжэлгэ болоһон, туһа үзүүлһэн гээшэ. Совет арад, Улаан арми, манай парти, засаг түрэ монгол арадай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ аха дүүгэй туһаламжа үзүүлээ. Энээн тухай уран зохёолшо Тудэв уран зохидоор, тобойсо бэшэнэ.

Л. Тудэвэй туужа дотор совет-монгол хани барисаан, хани харилсаан горитой һуури эзэлнэ. В. И. Ленин Д. Сүхэ-Баатар хоёрой түүхэтэ уулзалга тухай уран зохёолшо тодо һайнаар, урин дулаахан найруулан бэшээд, иимэ согсолол хэнэ: «Аха дүү хоёрой гар гараа адхалсахые түби дэлхэйн түүхэ үзэбэ. Харин тэдэнэй һалахые түүхэ үзэхэгүйл! Алтан гадаһан дээрэ анхан түрүүн агуу ехэ арад түмэнтэй аха дүүнэр болон нүхэсэбэ!»

Үнэхөөрөө энэ үгэнүүдэй зүб байһые мүнөө үеын совет-монгол аха дүүгэй хани барисаан гэршэлжэ үгэнэ ха юм.

Туужа дотор монголшуудай абари зан, ёһо заншалнууд, байра байдалынь, Монгол ороной гоё һайхан тала дайда, байгаали тодо элеэр, һонирхомоор бэшэгдэнхэй.

«Алтан гадаһан» гэжэ одоол ходорхой ульгамаар, уран хурсаар бэшэгдэнхэй. Уран зохидоор урлан найруулһан мүнхүүд олон. Энээниие буряадшалһан нүхэд Ц-Ж. Жимбиев, Д-Ж. Дамдинова ехэ оролдолго, шадабари мэргэжэлээ гарган, туужын баян хэлэ хүүрые, уран найруулгые удхажа шадаа. Буряад оршуулга һайн болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Монголой мэдээжэ бэлигтэй уран зохёолшодой нэгэн болохо Лодонгийн Тудэвэй «Алтан гадаһан» гэжэ туужа буряад уншагшадай зүгһөө байнгадаа хүртэхэ байхань дамжаггүй.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ, түүхын эрдэмэй кандидат.

Барадий МУНГОНОВ

БАЯН ЗҮРХЭН

РОМАНҺАА БУЛЭГ

Энэ үедэ hогтуу Биридые уhанда оруулжа тэлэрүүлhэн нэгэ hонин ушар тохёолдобо. Бирид мори тэргынгээ хойноhоо харайхын орондо: «Хонин! Хонин!» — гэжэ хашхараад, магнигар хара сабхитаяа, хара субатаяа, хара шляпатаяа — оройдоо хубсаhаяа тайлажа үрдингүй лүнхын харлаhан нуур сөөрэм худар паал-саал гээд гүйжэ орошобо. Ээ, жаалда! Рессор тэргын хүмэрихэдэ зосоохи хонининь эрье руу мухарижа унаад, уhа руу орошобо ха юм. Бирид дары түргэн дээрэнь буулдажа, уяатай хүлнүүдhээнь шагтагалдажа, уhанай захада гаргаха гэжэ шэрэбэ. Теэд хүлнүүдэйнь уялаа тайлдажа гү, али мултаржа, хонин hөөргөө уhа руугаа орожо үгы болошобо. Бирид уялгаа бариhан зандаа эрье захын уhан соо тад өөдөө тарайшаба. Хонин уhан сооhоо шохойжо гараад, эрье тээшэ мааран тамаржа, даамба дээрэ гаража абахатаяа сасуу нуурай хойто бэеын хүдөө ногоон тала руу зугадажа арилба.

— Хони бариит! — Хони бариит! — Бирид уhан сооhоо үндын, hарбагашан хашхараад, хэнэйшье байраhаа хүдэлхэ хэбэргүй байхадань, уhан дээрэ тамарhан шляпаяа hабардажа абаад, эгээл уhанда хаюулhан турлааг шэнги муухай, нольпогор хара юумэн аманда багташагүй бэлин шэбшэгээр хараал табин хаагалhаар даамба мүлхижэ гараба.

— Хурьгаяа колхозой хонёор андалдажа, аралжаа наймаагаа хэhэн зандаа гээшэ гүт? — гэжэ Дармажаб шоо үзэнгеэр дуугарба. — Хамтын зөөридэ хомхой hабараа хүргэдэг энээхэн бузагай зангыстнай болюулхаар болообди. Мүнөөдэртэнь колхозой правленидэ, милицидэ, дуулгажа, танине сүүдтэ үгүүлхэмни.

— Үгүүлэ! Үгүүлэ! Тархингаа сооротор мүргэ! Юуш оложо эдихэгүйш, хара нохой даhаа! — Бирид субаяа тайлажа хаяад, нойтон сабхияа мулталжа ядан инсаглаба. — Хурьгаяа колхозой хонёор бэшэ, Дабаа-Жалсанай өөрынь хонёор андалдаа хүм. Тиигэжэ ойлгоод мүргэжэ байгаарай...

— Худалаар бү хэлэгты! Дабаа-Жалсан хурьганай түлөө эрье хониёо үгөө гэжэ гү? Хари, тиихэнь гээбы! Хэн тиигэжэ этигэхэ юм?

— Зай, яба, ошо, мүргэ!

Зоной зугаа наадан болохоhоо бэшэ, юуш оложо эдихэгүйш!

— Хүрөө, ябая саашаа! — гээд, Маша дахин Дармажабайнгаа хамсыhаа татаба. Тиигээд ябахыень хүлеэнгүй, өөрөө түрүүлэн ябаад хиба. Володишье мориндоо мордоод, хойноhоонь яараба. Дармажаб нэтэрүүгээрээ Биридтэй адаралдаhаар, заналсаhаар холодожо, нүгөөдүүлэйнгээ хойноhоо алхалба.

— Үзөөрэйгты даа, үхэдэлнүүд! Өөдэлхэ үргэжэхэгүй байхат даа! — гэжэ Бирид хойноhоонь хаагалба.

— Даамба дээрээ хаагалжа hууг саашаа, hогтуу турлааг — гэжэ Дармажаб нүгөөдэ хоёроо хүсэхэлөөрөө шуухиран хэлэбэ.

— Хониёо барижа шадахагүйнь бэшэ гү? Боро хараан боложо байна, — гэжэ үшөө залуугайнгаа гэнэн зан алдаагүй Володи hанаагаа зобонгёор дуугарба. — Хониинь барилсахал байгаа hэн хабди.

— Баришьег, болишьег, бидэндэ ямар хамаатайб? — гэжэ Дармажаб уургайгаар харюусаба. — Өөрөөл забаруухa худхаа hэн хойноо, өөрөөл халбагадаг лэ!

— Хониниинь баригдангүй, hөөргөө Дабаа-Жалсанайнгаа отарада ябашаhай, — гэбэ Маша.

— Тиигээ hаань, бүришье hайн байгаа, — гээд, Дармажаб тэрэ хониинь хараха hанаатай, иишэ тиишээ эрьелдэн хараашалба. Теэд хониндол адлишье юумэ харагдабагүй.

— Ямар жэгтэй хүн гээшэб! — гээд, Володи Биридые гайхажа сүхэрhэн тухайгаа хөөрэбэ: — Тээсгэн энээнтэйш Сандахын Адагта уулзаад, тэндэхи хур үбhэнэй сомоонууд тухай хөөрэлдэхэдэмни: «Үни-и үжэшоо юм ааб даа!» — гэжэ хэлэбэл даа. Гайхаад: «Үгы теэд, сомоонууд тоолёор хушаатай байна ха юм. Бороодо ехээр нороогүй ёhотой», — гэбэб. Тинхэдэмни: «Тооль бороо барихагүй, сомоонууд үни hалаhан байха», — гэжэ үнөөхиеэл дабтаба. Урмаа таhарhан, гайхаhандаа ондоо юумэ дуугаралсангүй холо болоо hэм.

— Тиимэл амитан юумэл дээ, үнинэй мэдэхэб, — гэжэ Дармажаб энеэбэ. — Хамаг юумые хуу муу тээшэнь хэлэдэг хүн. Наран гараба гээ hаашни, hөөргөө орохоёол орохо гэжэ заатагүй хэлэхэ. Даамбатнай тэhэрхэеэл тэhэрхэ гэжэ байжа мүнөөшье муухайгаар хаагалба. Ёhотойл хара хирээ!

Гурбуулан хүхюунээр энеэлдэбэ.

— Володи, манайда орожо сай уулсаад бусыш, — гэжэ Маша гол харгы дээрэ ерэхэдээ, мелиоратор хүбүүе уриба.

— Һайн даа! Яаранаб. Харанхы болохоhоо урид Ташараа бусахамни, — гэжэ Володи сайhаа арсаба. — Таанар хэзээ ябахатнайб?

— Үглеэдэр. Үдэшын поезддо hуухамнай.

— Зай, hайн ябажа ерыт даа! Үглөөдэр Ташарта уулзанашье ааламдеэ, — гээд, Володи тэдэнэй гар шангаар адхаба.

Шулуулиг дардам харгыгаар мелиоратор хүбүүнэй табжаганаса хатарган саашалхыень Маша Дармажаб хоёр яаралгүйхэн хаража зогсобо. Зүүн зүгhөө бүүдын ерэhэн үдэшын боро хараан доогуур тэрэнэй харагдахаа болин ошоошье hаань, үдэшын hонор сэлгеэндэ тахатай туруунуудай табжаргаан үшөөл удаан дуулдажа, сууряатажа байгаа hэн. Хүлэг мориной түбэргөөи холодохо тумаа hуларжа, hулара hуларhаар hуларжа, аалидан шэнхинэhэн хүгжэм шэнгеэр, замхаhан hалхинай сууряан шэнгеэр, жэгтэй hайханаар соностобо. Энэл даа, түрэл дайдынь түрэhэн нютагайнь шэндэмэнитэ hайхан хүгжэм!

Үглөөдэр холын аянда мордохо гунигай байбашье hаань, тала дайдынгаа хүгжэм шагнажа, гунигаа тараана манай хоёр. Харанхын саанаhаа хаагалhан хара сэдьхэлтэнээр уулзабашье hаа, дахин тэдэнээр тэмсэхэ байhандаа урмашана манай хоёр.

Гэртээ хүрэжэ ерэхэдэнь, газаа харанхы болошоод байба. Сайгаа уугаад, баруун гэртээ орожо, дулааханаар тэбэрилдэн унтахадань, урда сонхоор залуухан hара hонирхонги hэмээхэнээр шагаажа, нэгэ hонин юумэ хаража архиhандал, альгаараа амаа бүглэн энеэсэгээбэ. Хажуугаарнь обоорhон одо мүшэд hонирхуу дангинаяа hажаажа, «Оош даа, оо!» гэлдэн онигошолдобо, улам саашаа хүхижэ, бэе бэеэ хургаараа хадхалсана, эмнилсэн, хүхэ модон болотороо энеэлдэжэ байгаад хүл хөөрсэг дэбхэрэлдэбэ, баярлаба.

Тиигэншьегүй яахань даа! Энээхэн үедэ энээхэн гэр соо хүн түрэлтэнэй уг залгамжуулгын удха шанартай агууехэ хэрэг бүтээгдэжэ байгаа hэн...

(Түтэсхэл. Эхниинь манай газетын ноябриин 13-най номерто).

ХЯАГТА ХОТЫН ШЭМЭГ

Хяагта хото — Буряад оронноймнай үнинэй хотонуудай нэгэн юм. Эндэ hаяхан болотор гол түлэб модон барилганууд байдаг hэн. Харин hүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада тус хото дотор шэнэ шэнэ барилганууд бодхоогдожо, танигдашагүй болотороо хубилhан байна. Утаhа ээрэхэ, трикотаж нэхэхэ, хубсаhа оёхо томохон фабрика бии. Ажаhуудалай комбинат, пивын завод гэхэ мэтэ пормышленна үйлэдбэриин предприятинуудтай. Юрэнхы эрдэмэй болон тусхай мэргэжэлэй дунда hургуулинууд, эмшэлгын газар, хэдэн арбаад магазинууд, клубууд, кинотеатрнууд эндэ олон.

Шэнэ барилганууд — үйлэдбэриин, соёл культурын, ажалшадай гэрнүүд, магазинууд барандаа шулуугаар баригдажа, хоёр, гурбан, дүрбэн дабхартайгаар бодхоогдоно.

Байгша оной октябрь hарада Хяагта хотын тэг дундуур томо гэгшын шулууч барилга — аймагай соёлой ордон бодхоогдожо, ашаглалгада үгтэбэ. Хоёрдохёор, энэ ордон үбэр талаhаа шэл, бетоноор яларна, мүнөө үеын ажал хүдэлмэриин, соёлой, эрдэм техникын хүгжэлтэнүүдые дүрсэлhэн гоё hайхан hиилэмэл зурагуудаар зүүн, баруун ханануудынь шэмэглэгдэнхэй.

Соёлойнь ордон соо орожо, тэрэнэй ажал ябуулганууд тайнь танилсабаб. Надежда Базаржаповна Дашиева, ордоной директор, Зүүн-Сибириин соёлой институт түгэсхэhэн залуухан басаган. Ордон соохи олон таhалга, залнуудаар ябажа, хаана ямар ажал эмхидхэгдэhэн тухай хөөрэжэ, тайлбарилжа танилсуулба. 600 хүнэй нэгэ доро hуужа, зүжэг, концерт наада, кино харахаар залтай. Үшөө нэгэ томо зал — лекци, элидхэл шагнаха 120 хүнэй hуурита таhалга байна, 200 дүрбэлжэн метр талмайтай фойе. Эндэ хэдэн зуун хүн ирагуу hайхан хүгжэмэй аялга доро хатар наадажа байха арга боломжотой.

Ордон доторхи олон таhалганууд соохоо элдэб хүгжэмэй абяан зэдэлнэ. Дуу, хатар танцын боложо байhан шэмээ дуулдана. «Эндэ уран hайханай олон бүлгэмүүд эмхидхэгдэнхэй, — гэжэ директор ойлгуулна. — Духовой оркестрэй, хүгжэмэй ансамблиин, арадай хүгжэмэй, дуунай, хореографиин, бальна болон арадай хатарнуудай, арадай театрай, ансамблиин кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэр хэшээл hуралсалаа ябуулха тус бүри өөhэдын таhалгануудтай юм. Тинхэдэ хубсаhа эсхэхэ, оёхо, утаhа, ноохоор элдэб гоёолто нэхэжэ hураха кружогууд хүдэлнэ. Дээрэ дурсагдаhан олон кружок бултадаа хоёр-хоёр байха: наhатайшуулай, үхибүүдэй. Кружогуудта хабаадагшадай тоо энэ үедэ 400 гаран хүн болоно.

Соёлой болон искусствын, хүмүүжүүлгын олон түрэлэй эдэ ехэ хүдэлмэриие ябуулха, ударидаха, hургаха, эрдэм болбосорлоор түгэс арба гаран хүнүүд эндэ хүдэлнэ. Эдэнэр бүгэдэ Улаан-Үдын соёлой институт гү, али соёл гэгээрэлэй училищи дүүргэhэн, бэлигтэй залуу мэргэжэлтэд болоно. Жэшээлхэдэ, Н. А. Карпова — олониитын хүдэлмэриин методист, В. Л. Батожаргалова — арадай театрай режиссёр, В. Н. Шахова — дуу ба хатарай ансамблиин уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ, В. Я. Курбацкая — Соёлой байшангай методист, Г. Б. Курбацкий — дуунай хоорой хүтэлбэрилэгшэ, концертмейстер болон бусад.

— Октябриин 13-да «Намарай набшаhан» гэhэн залуушуулай бал-найр наадаhaй үдэшэ эмхидхэжэ, шэнэ ордоноо нээжэ толлоо hэмди, — гэжэ Надежда Базаржапова хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Тэрэ гэhэн[...] шо эндэмнай хүгжэм[...] най аялганууд, хатар[...] цын дорьбоон таhаран[...] гэлжэлнэ. Буряад[...] оперо, баледэй театр[...] тистнууд «Красавица[...] ра», «Большой вальс»[...] балет, оперо табиhан[...] Аймагаймнай ажал[...] лигтэ зүжэгшэд — ССС[...] арадай артист Лариса С[...] новагай, Пётр Абашеев, [...] Базарсадаев, Дугаржап [...] шиев болон бусадай [...] хан хатар, дуунууды[...] жа, шагнажа баярлаа[...] эндэ «Байгал» ансам[...] артистнууд концерт [...] лаа. Зүжэг наадаа [...] hан республикымнай [...] театрай артистнууд ай[...] мнай энэ соёлой томо[...] ламтые, тэрэнэй бари[...] хеэрэлгэ болон зохёон[...] гуулалтые магтажа, [...] сэгнэлтэ үгэhэн байха [...]

Арадай театрай кру[...] хабаадагшад «Валенти[...] лентина хоёр» гэhэн, [...] hаядаа табихаар бэлэд[...] эхилээ.

Д. ЦЫБЕН[...]

ЯХАДАЙ УРАН ШҮЛЭГШЭ

Яхад арад уран шүлэгэй үдэшэнүүдые клубуудта, соёлой байшангуудта, библиотекэнүүдтэ эмхидхэн, яхад-совет литературын үндэhэ hуури табигша П. А. Ойунскиин түрэhөөр 80 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй батраагай энэ хүбүүн бага балшар наhанhаа эртэ урда сагай ульгэр онтохонуудые олоор мэдэдэг hэн. Яхадта Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэлэй жэлнүүдтэ П. А. Ойунскиин «Хүдэлмэришэнэй дуун», «Алдар соло илан мандаг лэ!» гэhэн түрүүшын шүлэгүүд яхад арадай революционно дуунууд болоhон байгаа.

П. А. Ойунский губревкомой түрүүшын түрүүлэгшэ, удаа тээнь Яхадай АССР-эй ЦИК-гэй түрүүшын Түрүүлэгшэ байhан. СССР-эй ЦИК-гэй гэшүүнээр нэгэнтэ бэшэ hунгагдаhан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат байhан юм. Яхадай түрүүшын поэт, прозаик ба драматург, эрдэмтэ-лингвист болоhон байгаа.

«Улаан шаман» гэжэ драматическа поэмэ Ойунскиин поэзидэ онсо hуури эзэлнэ. М. Горький энэ поэмыень үндэрөөр сэгнээ hэн. Поэдэй «Бушуу түргэн Нюргун Боотур» гэhэн зохёолоор Яхадай түрүүшын оперо найруулан бэшэгдэhэн түүхэтэй.

Яхадай гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театр, Литературна музей, республикын ниислэлэй түбэй үйлсэнүүдэй нэгэн П. А. Ойунскиин нэрээр нэрлэгдэнхэй. Литературна эрхим зохёолнуудайнь түлөө Яхадай уран зохёолшодто жэл бүри олгогдодог шан мүн лэ тэрэнэй нэрэмжэтэ юм.

(ТАСС-ай корр.).

Якутск.

ХҮНДЭТЭ НҮХЭД!

Ерэхэ жэлэй «Буряад үнэн» газетэдэ зах[...]

абалга ноябриин 25-да дүүрэхэнь. Аймагууд[...]

«Союзпечать» агенствэнүүд, хэлхээ холбоон[...]

отделенинүүд, почтальонууд, хэблэл тарааха н[...]

тын түлөөлэгшэд захил абана.

ҮДЭР БҮРИ ГАЗЕТЫН ҺОНИНИИЕ УНШ[...]

ЖА БАЙХЫН ТУЛА ЗАХИЛ ХЭХЭЕЭ ША[...]

ДАГТЫ!

ХОРИҺОО ТОБШОХОНООР

Тээгдын дунда hургуулиин спортын шэнэ залда спортоор мүрысөөн ходо үнгэргэгдэжэ байдаг. Багша тренер Е. Н. Тарнуев боксын секци хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй hургаhан боксернууд аймагайнгаа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн баhа эндэ волейбол, баскетбол болон спортын бэшэшье кружогууд хүдэлнэ. Иигэжэ hурагшад сүлөөтэй сагтаа бэе махабадаа хатуужуулна.

***

Уула хадада саhан орожо, сагаан хүнжэлөөр хушагдаба. Иигэжэ ой тайгын баялиган гүрөөл агнаха хаhа оршон ерэбэ. Хориин ангуушад түхеэржэ эхилээ. Тэдэнэр агнууриин хэлсээ баталжа, эдеэ хоолоо, буу hомоёо бэлэдхэнэ.

Ангуушад Цыденжап Балдандоржиев, Дондит Бадаров, Р-Доржо Дашабылов гэгшэд агнууриингаа зүйлнүүдые абажа, хүбшэ тайгада отоглохоор мордобо.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хууда[...] «Арга боломжонуудаа [...] сэд хэрэглэхэ» — В. М[...] лёвой статья. Совет-ю[...] хөөрэлдөөнүүд. ТАСС-ай[...] нэ hонин.

Хоёрдохи хууда[...] «Эрилтын дээшэлhэн[...] С. Булдаевай статья. «Х[...] hэн үгэдөө үнэн сэхэ» — [...] Балдановай статья. СССР[...] ВДНХ-да.

Гурбадахи хууда[...] Совет-югослав хөөр[...] нүүд. «Шэнэ шанарта[...] — Т. Борисовагай ста[...] Хилын саана.

Дүрбэдэхи хууда[...] Спортын hонинуд суг[...] бари.

хилын саанаhаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БЕЛГРАД

ОЛОНОЙ АНХАРАЛ ТАТАНА

ТАСС

СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын хани ёhoор Советскэ Союзда ошолго Югославиин хэблэлэй гол анхаралда байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй И. Броз Титын Киевтэ уулзажа байhан тухай шэнжэлэлые «Борба» газетэ толилбо.

Нүхэд Иосип Броз Тито, Л. И. Брежнев хани ёhoор хөөрэлдэжэ, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые, хоёр ороной хоорондын асуудалнуудые үнэн зүрхэнэй оршон байдалда зүбшэлхэ арга боломжотой гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

ТОКИО

Совет выставкын амжалта

ТАСС

Гэрэл зурагуудай ба хүүгэдэй зурагуудай совет выставкэ Японой Иокогама хотодо амжалтатайгаар дүүрэбэ. Долоон хоногой турша соо эрье шадарай хотын хэдэн мянгаад хүн тус выставкэ хараhан байна.

«Япон—СССР» гэжэ бүлгэмэй Иокогамын отделениин, анда хотонууд— Иокогама ба Одессын хоорондохи хани барисаанай түлөө комитедэй үүсхэлээр энэ выставкэ эмхидхэгдээ. Совет хүнүүдэй ажабайдал тухай хөөрэhэн 350 гэрэл зураг, Одессын, Москвагай, Ленинградай эдир уран зураашадай бүтээлнүүд эндэ табигдаhан байгаа.

КАИР

Протоколдо гар табигдаба

ТАСС

Буудалдаа зогсоохо ба дайнай бүхы ябуултануудые болюулха тухай, октябриин 22-то байhан газарнуудтань сэрэгүүдыень бусааха тухай протоколдо Каир, Суэц хотонуудые холбодог харгы дээрэхи хинан шалгалгын пунктда Египедэй, Израилиин талануудай түлөөлэгшэд гар табяа. ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдые командалагша генерал Э. Сийласвуо гар табиха үедэнь эндэ байлсаба. Египедэй талаhаа — генерал М. Аль-Гамаси, Израилиин талаhаа — генерал А. Ярив протоколдо гар табиба.

МЕН агентствын мэдээсэhэнэй ёhoор, октябриин 22-то байhан газартань Израилиин сэрэгүүдые бусаахын тула ООН-ой адаглалга доро протоколдо гар табигдаа.

Документ дотор хараалагдаhан хэмжээ ябуулганууд булимтаран эзэмдэhэн Араб бүхы газар нютагуудhаа Израилиин сэрэгүүдые гаргахаар хараалhан Аюулгүйн Соведэй 338-дахи, 339-дэхи тогтоолнуудые, Аюулгүйн Соведэй 242-дохи (1967 он) тогтоолые бэелүүлхэ замда түрүүшын шухала алхам болоно гээд агентство тэмдэглэнэ.

КАИР

Сэрэгэй министрэй захиралта

ТАСС

Хэрбээ буудалдаа зогсоохо ба дайнай ябуулгануудые болюулха тухай, октябриин 22-то байhан газартань сэрэгүүдээ бусааха тухай протоколые Израилиин эбдээд байгаа hаань, Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүд сэрэгэй байдалда бэлэн байха ёhотой гэжэ Египедэй Араб Республикын сэрэгэй министр Ахмед Исмаил Алиин захиралта дотор хэлэгдэнэ.

ВИСБАДЕН

СвДП-гэй СЪЕЗД

ТАСС

Сүлөөтэ демократическа партиин (СвДП) ээлжээтэ съезд ноябриин 12-то эндэ нээгдэбэ. Социал-демократическа партитай хамта тэрэ ФРГ-гэй коалиционно правительство байгуулдаг юм.

Олоной дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тарааха талаар СвДП-гэй политика гэhэн асуудал съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай.

СвДП-гэй түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Шеель үгэ хэлэбэ.

ХАНОЙ.

НЕФК-гай ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

КПНЕК-гай мүнөө үедэ хариин оронуудта байhан бүхы министерствэнүүдые Камбоджын сүлөөлэгдэhэн районуудта асарха гэhэн шиидхэбэри Камбоджын Национальна нэгэдэмэл фронтын ЦК-гай Политбюрогой ба Камбоджын Национальна нэгэдэлэй королевскэ правительствын хамтын заседани дээрэ абтаа. Энээнhээ хойшо бүхы министерствэнүүдэй ажал ябуулга, э р х э түлөөлэлгэ Камбоджоhоо хүтэлбэрилэгдэдэг болохо юм гэжэ Камбоджын Национальна нэгэдэлэй королевскэ правительствын премьер-министрэй канцеляриин коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Мүнөө үедэ ороной газар дайдын 5,5 миллион хүн зонтой 90 процентнь патриотическа хүсэнүүдэй мэдэлдэ байна, хүтэлбэрилгын демократическа шэнэ зурганууд бэхижүүлэгдэнэ гээд премьер-министрэй секретариадай коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

ВАРШАВА

СОВЕТСКЭ СОЮЗТАЙ ХАМТА

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоhон бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха хэрэгэй гол хараа шэглэлнүүдые элирхэйлhэн байна гэжэ, БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, албанай хэрэгээр Польшодо ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэмсээрээ, Варшавын телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалда үндэhэн хубилалтанууд болоо гэжэ Л. И. Брежневэй үгэ дотор элирхэйлэн харуулагдаа гээд тэрэ хэлэбэ. Энэнь Советскэ Союзай ба аха дүү бусад социалис оронуудай залан сэхэ, эб найрамдалта политикын үрэ дүн болоно.

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хуряахын түлөө, Европын түбэй хубида зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохын түлөө, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорохын түлөө Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудтай хамта бидэ тэмсэнэбди гэжэ Т. Живков мэдүүлээ.

Удаань Польшын, Болгариин хоорондохи харилсаануудай тухай тогтон хэлэхэдээ, хоёр арадай хани барисаанда түүхэтэ үндэhэн хубилалтанууд боложо байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

УЛААН-БААТАР

УЛААН-БААТАРТА ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ТАСС

МНРП-гэй эхин организацинуудай секретарьнарай бүхэ республиканска зүблөөн эндэ нээгдэбэ. Ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, ажалша коллективүүдые эмхидхэн бэхижүүлгэдэ, хүмүүжүүлгэдэ партийна эхин организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэлхэ байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүдөөгэй ажалшадай хүсэлэл оролдолгын, партийна, гүрэнэй ба ниитын эмхинүүдэй ехэ хүдэлмэри хэhэнэй ашаар орон доторнай 8 миллион шахуу толгой нарай түл түлжүүлэгдээ, урда урдынхиhаа hураггүй ехэ ургаса — 31 миллион пүүд ороохо тараан хуряагдаа гэжэ тэмдэглэбэ. Байгша оной 10 hарын турша соо промышленна продукци, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, 8,9 процент ехээр үйлэдбэрилэгдөө.

Арадай шэн габьяата ажалай, Советскэ Союзай ба аха дүү бусад социалис оронуудай али бүхы туhаламжын ашаар республикын экономическа хүсэ шадал жэлhээ жэлдэ хэлбэришэгүй ургажа байна.

Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэриин марксизмда зүрюу харша, эб эе таhалhан политикада эсэргүү тэмсэл хэхэ гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилго болоно гээд Ю. Цеденбал хэлээ.

Дээрэлхүү аашa гарган, Советскэ Союзда зүрюу харша политика бэелүүлэн, Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд империализмын ба хархис хүсэнүүдэй эгээн ээрхэг отрядуудтай холбоотойгоор элдэб ааша ябуулгануудые хэнэ. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулха, эб найрамдал хангаха талаар дэлхэй дээрэ боложо байhан hайн хубилалтануудта тойбо татахые Пекин оролдоно. Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалнуудта эдэнэр баруун оронуудтахи сэрэгэй-промышленна бүлэгүүдые дэмжэнэ.

Бангладештэхи сүлөөрэлгын хүдэлөөе буруушаажа, Чилиин сэрэгэй-фашис хунтые мэдэржэ, совет-араб хани барисаан тухай хардалга гүрдэлгэ хэнэ.

БЕРЛИН

Таряашадта авиаци туhална

ТАСС

Германиин Демократическа Республикын хүдөө ажахын авиациин пилодууд энэ жэлдэ 56 мянган часпаа үлүү сагай турша соо ниидэжэ, республикын таряашадта туйлай ехэ туhа хүргэhэн байна. Советскэ Союзда, Польшодо, Чехословакида бүтээгдэhэн 115 самолёдhоо бүридэнхэй «ногоон эскадрили» 2,5 миллион гектар дээрэхи тарималнуудые хорото шумуулнуудhаа хамгаалhан, химическэ үтэгжүүлгэнүүдые оруулhан, 43 мянган гектар талмай дээрэ хүдөө ажахын ургамалнуудые тариhан байна.

Ерэхэ жэлдэ хүдөө ажахын авиациин хүдэлмэриин хэмжээн 20 шахуу процент үргэдхэгдэхөөр хараалагдана.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй правительствын мэдүүлгэ

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээе Сайгон захиргаанай, Холбоото Штадуудай эбдэжэ байhантайнь дашарамдуулан, Вьетнамай Демократическа Республикын правительство мэдүүлгэ тунхаглаа.

Американ сэрэгэй алба хаагшад - Урда Вьетнамда ажаллаhаар, зэбсэг хэрэгсэлнүүд, сэрэгэй материалнууд эндэ үшөөл хадагалагдажа байhаар гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Тхиеугэй захиргаанай мэдэлдэ байhан районуудта фашис диктатурын политика бэелүүлэгдэнэ. Урда Вьетнамай патриодуудай хойноhоо хардалга мүрдэлгэнүүд хэгдэнэ.

Һэримжэтэй байжа, нэгэдэлээ улам бэхижүүлхэ, Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээе тодо нариинаар дүүргэхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ уряатайгаар Вьетнамай Демократическа Республикын правительство оронойнгоо хүн зондо хандана.

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээе дүүргэхын түлөө тэмсэлдэнь дэмжэлгэ, туhаламжа үзүүлхэ уряатайгаар вьетнам арад, ДРВ-гэй правительство аха дүү социалис оронуудай, мүн эб найрамдалда, үнэн хэрэгтэ дуратай бүхы оронуудай правительствануудта, арадуудта хандана гэжэ мэдүүлгэ дотор саашадаа хэлэгдэнэ.

ПЕКИН

Пекиндэ уулзаалга болобо

ТАСС

Эндэ ерээд байhан США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Мао Цзэ-дунтай ноябриин 12-то эндэ уулзаба.

Берлинэй телевизионно электроникын заводой социалис ажалай бригадын гэшүүд «Чилиин арадай эрхим хүбүүдые абарха!» гэhэн эрилтэ доро гараа табижа байна. Германиин Демократическа Республикын бүхы ажалшадтай энэ талаар нэгэ hаналтай байhанаа тэдэнэр иигэжэ мэдүүлнэ. АДН—ТАСС-ай фото.

Редактор

Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-01647. Заказ № 00[...]